

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

VERICA TRSTENJAK

prednesené 15. mája 2008¹

Obsah

I	— Úvod	I - 1850
II	— Právny rámec	I - 1851
	A — Nariadenie č. 17	I - 1851
	B — Usmernenia	I - 1852
III	— Skutkový stav	I - 1854
IV	— Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok	I - 1858
V	— Konanie pred Súdnym dvorom	I - 1859
VI	— Odvolanie	I - 1860
	A — Neprihliadnutie na údajne obligatórne kritérium pre výpočet pokút, konkrétne na kritérium „nevyhnutnosti“ pri zvýšení sumy pokuty, a v tejto súvislosti nedodržanie povinnosti odôvodnenia (prvý a druhý odvolací dôvod)	I - 1861
	1. Úvodné poznámky	I - 1862
	2. Povinnosť odôvodnenia v súvislosti s potrebou zvýšenia pokút	I - 1864
	a) Tvrdenia účastníkov konania	I - 1864
	b) Právne posúdenie	I - 1866
	B — Neprihliadnutie na obrat výrobu v rámci EHP ako východiska pre výpočet pokút (tretí odvolací dôvod)	I - 1872
	1. Úvodné poznámky	I - 1872
	2. Tvrdenia účastníkov konania	I - 1873

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

3.	Napadnutý rozsudok a právne posúdenie	I - 1874
C —	Porušenie rovnosti zaobchádzania pri výpočte pokuty (štvrtý odvolací dôvod)	I - 1877
1.	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1877
2.	Právne posúdenie	I - 1878
D —	Nesprávne právne posúdenie pri určení trhového vplyvu kartelu (piaty, šiesty a siedmy odvolací dôvod)	I - 1881
1.	Úvodné poznámky	I - 1881
2.	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1882
3.	Napadnutý rozsudok	I - 1883
4.	Právne posúdenie	I - 1884
E —	Nesprávne právne posúdenie pri určení dátumu ukončenia kartelu (ôsmy, deviaty, desiaty a jedenásty odvolací dôvod)	I - 1888
1.	Úvodné poznámky	I - 1888
2.	Porušenie článku 81 ES nesprávnym uplatnením pravidiel o ukončení účasti na kartelovej dohode	I - 1891
a)	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1891
b)	Napadnutý rozsudok a právne posúdenie	I - 1892
3.	Porušenie článku 81 ES v súvislosti so stretnutím v Anaheime	I - 1894
a)	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1894
b)	Napadnutý rozsudok a právne posúdenie	I - 1895
4.	Nesprávne vyhodnotenie dôkazov týkajúcich sa dátumu ukončenia kartelovej dohody alebo dátumu stiahnutia sa ADM z kartelovej dohody	I - 1898
a)	Posúdenie dokumentov ostatných účastníkov kartelovej dohody	I - 1899
i)	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1899
ii)	Napadnutý rozsudok a právne posúdenie	I - 1899
b)	Poznámka pripisovaná Roquette	I - 1901
		I - 1849

i)	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1901
ii)	Právne posúdenie	I - 1901
F —	Nesprávne právne posúdenie pri preskúmaní poľahčujúcich okolností ukončenia porušenia — nedodržanie zásady dodržiavania pravidiel, ktoré si orgán sám uložil (dvanásť odvolací dôvod uvádzaný alternatívne)	I - 1902
1.	Tvrdenia účastníkov konania	I - 1902
2.	Napadnutý rozsudok a právne posúdenie	I - 1903
VII —	Trovy konania	I - 1906
VIII —	Návrh	I - 1907

I — Úvod

1. Táto vec sa týka odvolania, ktoré podala spoločnosť Archer Daniels Midland Company (ďalej len „ADM“ alebo „odvolateľka“) proti rozsudku Súdu prvého stupňa Európskych spoločenských zmlúv z 27. septembra 2006 vo veci Archer Daniels Midland/Komisia, T-329/01 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku zamietol žalobu o neplatnosť spoločnosti ADM, ktorá v zásade smerovala proti dvom článkom v rozhodnutí Komisie K(2001) 2931 konečné znenie z 2. októbra 2001 o konaní, ktorým sa uplatňuje článok 81 ES a článok 53 Zmluvy EHP (COMP/E-1/36.756 — Glukonát sodný; ďalej len „sporné rozhodnutie“).

2. Táto vec sa týka dôsledkov v zásade nespornej účasti spoločnosti ADM na kartelovej dohode v prvej polovici 90-tych rokov na trhu s glukonátom sodným, konkrétne vo forme cenového kartelu. Do určitej miery sa podobá veci C-397/03 P Archer Daniels Midland a i./Komisia, ktorá sa týkala kartelovej dohody — takisto v prvej polovici 90-tych rokov — na trhu s aminokyselinami, konkrétne lyzínom.²

3. Žalobné dôvody, ktoré spoločnosť ADM uviedla pred Súdom prvého stupňa, z ktorých všetky sa týkajú stanovenia pokuty, ktorá im

2 — Rozsudok z 18. mája 2006, C-397/03 P, Zb. s. I-4429.

bola uložená, sa týkajú i) toho, či sa príslušné Usmernenia Komisie³ k metóde stanovovania pokút (ďalej len „usmernenia z roku 1998“) v tejto veci uplatňujú; ii) závažnosti porušenia; iii) trvania porušenia; iv) existencie polahčujúcich okolností; v) spolupráce spoločnosti ADM počas administratívneho konania a vi) dodržiavania práva na obranu.

4. Spoločnosť ADM vo svojom odvolaní navrhuje čiastočné zrušenie napadnutého rozsudku a zrušenie alebo podstatné zníženie pokuty stanovenej sporným rozhodnutím.

5. Usmernenia z roku 1998 sa síce priamo a formálne nenapádajú, ale opäť⁴ sú hlavnou témou výhrad.⁵

3 — Usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESÚO, Ú. v. ES C 9, s. 3; Mím. vyd. 08/001, s. 171.

4 — Usmernenia z roku 1998 a ich uplatňovanie už bolo viackrát predmetom judikatúry Súdu prvého stupňa a Súdneho dvora. Pochybnosti o ich zákonnosti a uplatňovaní na situácie v minulosti Súdny dvor rozptýlil vo viacerých rozsudkoch; pozri najmä rozsudky z 28. júna 2005, Dansk Rorindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425; Archer Daniels Midland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 2, a z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisija, C-3/06 P, Zb. s. I-1331.

5 — Samotná spoločnosť ADM v odvolaní opisuje sporné rozhodnutie ako „vrchol excesov“ (poukazujúc na stanovenie pokút podľa usmernení z roku 1998).

II — Právny rámec

6. Článok 81 ES zakazuje „všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“.

A — Nariadenie č. 17

7. Článok 15 ods. 2 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, Prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy (ďalej len „nariadenie č. 17“)⁶, pod názvom „Pokuty“ stanovuje:

„Komisia môže rozhodnutím uložiť podnikom alebo združeniam podnikov pokuty od 1 000 do 1 000 000 účtovných jednotiek alebo viac, ale nepresahujúcej 10 % obratu v predchádzajúcom obchodnom roku

6 — Ú. v. ES 13, s. 204, naposledy zmenené a doplnené nariadením (ES) č. 1216/1999 (Ú. v. ES L 148, s. 5).

každého podniku, ktorý sa zúčastnil porušenia, ak buď úmyselne, alebo z nebalosti:

B — *Usmernenia*

9. V úvode usmernení Komisie z roku 1998⁸ sa uvádza:

a) porušili článok [81] ods. 1 alebo článok [82] zmluvy;

...

„Zásady tu načrtnuté by mali zabezpečiť priehľadnosť a nestrannosť rozhodnutí Komisie rovnako v očiach podnikov, ako aj v očiach Súdneho dvora, pričom právomoci Komisie stanovovať pokuty v rozmedzí 10 % celkového obratu, ktoré jej prislúchajú na základe relevantnej legislatívy, ostávajú zachované. Tieto právomoci sa však musia riadiť koherentnou a nediskriminačnou politikou, konzistentnou s cieľmi sledovanými penalizáciou porušení pravidiel súťaže.“

Pri stanovení pokuty sa bude posudzovať jednak závažnosť porušenia a tiež jeho trvanie.“

8. Nariadenie č. 17 bolo nahradené nariadením Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy⁷, ktoré sa podľa svojho článku 45, uplatňuje od 1. mája 2004.

10. Ďalej sa vysvetľuje, že nová metóda stanovovania výšky pokuty sa bude pridržať pravidiel, ktoré budú vychádzať zo základnej čiastky, ktorá sa bude zvyšovať s ohľadom na priťažujúce okolnosti alebo znižovať s ohľadom na polahčujúce okolnosti. Pravidlá stanovovania pokút pozostávajú z viacerých krokov:

7 — Ú. v. ES 2003 L 1, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205.

8 — Pozri Úvod vyššie.

11. Podľa časti 1 usmernení z roku 1998 Komisia určí základnú čiastku pokuty „podľa závažnosti a dĺžky trvania porušovania pravidiel“. V súvislosti s prvým aspektom sa porušenia začlenia do jednej z troch kategórií: „mierne“, „závažné“ a „veľmi závažné“ v závislosti od ich povahy, skutočného dosahu na trh a veľkosti relevantného zemepisného trhu, ak je možné ho merať (časť 1A usmernení z roku 1998). V týchto kategóriách sú stanovené kritériá pre zaradenie jednotlivých porušení. Pokiaľ ide o dĺžku trvania, v časti 1B týchto usmernení sa rozlišujú porušenia krátkodobé (vo všeobecnosti kratšie ako jeden rok), strednodobé (vo všeobecnosti jeden až päť rokov) a dlhodobé (vo všeobecnosti viac ako päť rokov).

z 18. júla 1996 o neuplatňovaní alebo znížení pokút¹¹.

13. Časť 5a) usmernení z roku 1998 okrem iného stanovuje:

„Je samozrejmé, že konečná výška pokuty vypočítaná podľa tejto metódy (základná výška zvýšená alebo znížená na percentuálnom základe) nesmie v žiadnom prípade prekročiť 10 % celosvetového obratu daných podnikov, tak ako je to ustanovené v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17.“

12. Usmernenia z roku 1998 v častiach 2 a 3 stanovujú, že po stanovení základnej čiastky treba preskúmať, či sa táto čiastka má zvýšiť z dôvodu pritažujúcich okolností⁹ alebo znížiť z dôvodu polahčujúcich okolností, vrátane „ukončenia porušovania akonáhle zasiahne Komisia (konkrétne v prípadoch, keď realizuje kontroly)“.¹⁰ Ďalším krokom (časť 4 usmernení z roku 1998) je uplatnenie oznámenia

14. V roku 2006 boli usmernenia z roku 1998 nahradené novou verzou¹² (ďalej len „usmernenia z roku 2006“). Tieto usmernenia sa uplatňujú v tých prípadoch, ak bolo ozná-

9 — V časti 2 usmernení z roku 1998 sa stanovuje, že základná čiastka bude zvýšená tam, kde existujú pritažujúce okolnosti. Tieto okolnosti môžu napríklad zahŕňať vedúcu úlohu pri porušení alebo podnecovanie na porušenie.

10 — Podľa časti 3 usmernení z roku 1998 medzi ďalšie polahčujúce okolnosti patrí napríklad výlučne pasívna úloha pri porušení alebo úloha „nasledovania vodcu“.

11 — Ú. v. ES C 207, s. 4. Stanovuje podmienky toho, akým spôsobom možno podniky, ktoré spolupracujú s Komisiou počas vyšetrovania existencie kartelových dohôd, oslobodiť od pokút alebo im uložiť podstatne nižšie pokuty („oznámenie o spolupráci“). Bolo nahradené oznámením Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3).

12 — Usmernenia k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia (ES) č. 1/2003 (Text s významom pre EHP), Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2.

menie o výhradách oznámené po dátume uverejnenia usmernení v Úradnom vestníku (1. septembra 2006).¹³

trhoch pôsobí viacero konkurenčných podnikov.

III — Skutkový stav

15. Z napadnutého rozsudku vyplýva tento skutkový stav:

16. Spoločnosť ADM je materskou spoločnosťou skupiny podnikov, ktorá pôsobí v odvetví spracovania obilia a olejnatých semien. Na trhu s glukonátom sodným podniká od roku 1990.

17. Glukonát sodný je súčasťou chelátových činidiel, ktoré sú látkami deaktivujúcimi ióny kovov v priemyselných postupoch. Tieto postupy zahŕňajú najmä priemyselné čistenie (čistenie fliaš alebo náradia), úpravu povrchov (antikoročná ochrana, odmasťovanie, leptanie hliníku) a čistenie vôd. Chelátové činidlá sú teda používané v potravinárskom, kozmetickom, farmaceutickom, papierenskom, betonárskom priemysle a aj v iných priemyselných odvetviach. Glukonát sodný sa predáva na celom svete a na svetových

18. V roku 1995 dosiahol predaj glukonátu sodného na celosvetovej úrovni hodnotu približne 58,7 milióna eur, pričom predaj v Európskom hospodárskom priestore (EHP) dosiahol hodnotu približne 19,6 milióna eur. V čase rozhodnom vo veci samej bola takmer celá svetová výroba glukonátu sodného ovládaná piatimi podnikmi, konkrétne spoločnosťami Fujisawa Pharmaceutical Co. Ltd (ďalej len „Fujisawa“), Jungbunzlauer AG (ďalej len „Jungbunzlauer“), Roquette Frères SA (ďalej len „Roquette“), Glucona vof (ďalej len „Glucona“) [spoločný podnik, ktorý až do decembra 1995 spoločne ovládali spoločnosti Akzo Chemie BV, dcérska spoločnosť, ktorej 100 % obchodných podielov vlastní Akzo Nobel NV (ďalej len „Akzo“), a Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA (ďalej len „Avebe“) a ADM.

19. V marci 1997 americké ministerstvo spravodlivosti informovalo Komisiu, že po vyšetrovaní zameranom na trh lyzínu a kyseliny citrónovej bolo začaté vyšetrovanie takisto v súvislosti s trhom glukonátu sodného. V októbri a decembri 1997 a vo februári 1998 bola Komisia informovaná, že spoločnosti Akzo, Avebe, Glucona, Roquette a Fujisawa priznali, že boli účastníkmi kartelu, v rámci ktorého boli dohodnuté ceny glukonátu sodného a rozdelený predaj tohto výrobku v Spojených štátoch a inde. Po dohodách uzatvorených s americkým mini-

¹³ — Bod 38 usmernení z roku 2006.

sterstvom spravodlivosti americké orgány uložili pokuty týmto spoločnostiam, ako aj spoločnosti ADM. Pokuta uložená ADM v súvislosti s kartelom na trhu glukonátu sodného bola zahrnutá v celkovej pokute 100 miliónov amerických dolárov (USD), zaplatenej v rámci konaní týkajúcich sa lyzínu a kyseliny citrónovej.

20. Dňa 18. februára 1998 Komisia zaslala žiadosti o informácie hlavným výrobcom, dovozcom, vývozcom a kupujúcim glukonátu sodného v Európe. Táto žiadosť nebola určená ADM. Na základe žiadosti o informácie sa spoločnosť Fujisawa skontaktovala s Komisiou a ponúkla jej spoluprácu, v rámci ktorej 12. mája 1998 poskytla písomné stanovisko a spis obsahujúci súhrn histórie kartelu a ďalšie dokumenty. V septembri 1998 Komisia vykonala kontroly v priestoroch spoločností Avebe, Glucona, Jungbunzlauer a Roquette.

21. Dňa 10. novembra 1998 Komisia zaslala žiadosť o informácie spoločnosti ADM. ADM 26. novembra 1998 oznámila svoj zámer spolupracovať s Komisiou. V priebehu stretnutia, ktoré sa konalo 11. decembra 1998, ADM odovzdala „prvú časť informácií v rámci [svojej] spolupráce“. Vyhlásenie podniku a dokumenty vzťahujúce sa na túto vec boli následne Komisii odovzdané 21. januára 1999.

22. Dňa 2. marca 1999 Komisia zaslala žiadosti o podrobné informácie spoločnostiam Glucona, Roquette a Jungbunzlauer. Tieto spoločnosti listami zo 14., 19. a 20. apríla 1999 oznámili, že sú ochotné spolupracovať s Komisiou, a poskytli jej určité informácie o karteli. Komisia 25. októbra 1999 zaslala žiadosti o dodatočné informácie spoločnostiam ADM, Fujisawa, Glucona, Roquette a Jungbunzlauer.

23. Dňa 17. mája 2000 Komisia na základe informácií, ktoré jej boli oznámené, zaslala oznámenie o výhradách spoločnosti ADM a ostatným spoločnostiam, ktorých sa týkalo porušenie článku 81 ods. 1 ES a článku 53 ods. 1 Dohody o EHP (ďalej len „dohoda EHP“). ADM a všetky ostatné dotknuté spoločnosti odovzdali písomné pripomienky ako odpoveď na výhrady uvádzané Komisiou. Ani jeden z týchto účastníkov konania nepožiadaval o vypočutie, ani v podstatnej miere nepopieral skutočnosti uvedené v oznámení o výhradách.

24. Po zaslaní doplnujúcich žiadostí o informácie spoločnosti ADM a ostatným dotknutým spoločnostiam, Komisia

2. októbra 2001 prijala sporné rozhodnutie, — v prípade [ADM] od júna 1991 do
ktoré vo výrokovej časti stanovuje: júna 1995.

„Článok 1

...

[Akzo], [ADM], [Avebe], [Fujisawa], [Jung-
bunzlauer] a [Roquette] porušili článok 81
ods. 1 ES a — v období od 1. januára 1994
— článok 53 ods. 1 dohody EHP tým, že boli
účastníkmi dohody a/alebo zosúladeného
postupu v odvetví glukonátu sodného.

Článok 3

Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú
tieto pokuty:

Porušenie trvalo:

	a) [Akzo]	9 miliónov EUR
	b) [ADM]	10,13 milióna EUR
— v prípade [Akzo], [Avebe], [Fujisawa]
a [Roquette] od februára 1987 do júna
1995,	c) [Avebe]	3,6 milióna EUR
— v prípade [Jungbunzlauer] od mája 1988
do júna 1995,	d) [Fujisawa]	3,6 milióna EUR

e) [Jungbunzlauer] 20,4 milióna EUR

f) [Roquette] 10,8 milióna EUR

...“

25. V rozhodnutí Komisia použila pri výpočte výšky pokuty metódy uvedené v usmerneniach z roku 1998 a v oznámení o spolupráci.

26. Komisia najskôr určila základnú čiastku pokuty v závislosti od závažnosti a trvania porušenia.

27. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o závažnosť porušenia, Komisia najprv konštatovala, že dotknuté podniky sa dopustili veľmi závažného porušenia, vzhľadom na jeho povahu, jeho konkrétny vplyv na trh glukonátu sodného v EHP a rozsah dotknutého geografického trhu.

28. Komisia následne dospela k záveru, že je potrebné zohľadniť skutočnú ekonomickú schopnosť podnikov spôsobiť závažné narušenie hospodárskej súťaže a stanoviť pokutu vo výške, ktorá by zabezpečila jej dostatočný odstrašujúci účinok. V dôsledku toho Komisia zaradila dotknuté podniky do dvoch kategórií, vychádzajúc z celosvetového obratu dosiahnutého dotknutými podnikmi, pokiaľ ide o predaj glukonátu sodného v priebehu roka 1995, čo bol posledný rok trvania porušenia, pričom tieto údaje účastníci konania odovzdali Komisii po tom, ako dostali žiadosti o informácie, a Komisia na ich základe vypočítala príslušné podiely týchto podnikov na trhu. Do prvej kategórie zaradila podniky, ktoré podľa údajov, ktoré mala k dispozícii, mali podiel na svetovom trhu glukonátu sodného vyšší ako 20 %, teda Fujisawa (35,54 %), Jungbunzlauer (24,75 %) a Roquette (20,96 %). V prípade týchto podnikov Komisia stanovila východiskovú sumu na 10 miliónov eur. Do druhej kategórie zaradila podniky, ktoré podľa údajov, ktoré mala k dispozícii, mali podiel na svetovom trhu glukonátu sodného nižší ako 10 %, teda Glucona (približne 9,5 %) a ADM (9,35 %). V prípade týchto podnikov Komisia stanovila východiskovú sumu pokuty na 5 miliónov eur, teda pre Akzo a Avebe, ktoré spoločne ovládali spoločnosť Glucona, na 2,5 milióna eur pre každého z nich.

29. Na zabezpečenie toho, aby na jednej strane mala pokuta dostatočný odrádzajúci účinok, a aby sa na druhej strane zohľadnila skutočnosť, že veľké podniky majú k dispozícii informácie a právno-ekonomickú infraštruktúru, ktorá im umožňuje lepšie posúdiť porušenie, ktoré predstavuje ich správanie, a dôsledky, ktoré z toho vyplývajú z hľadiska

práva hospodárskej súťaže, Komisia navyše pristúpila k úprave tejto východiskovej sumy. V dôsledku toho, zohľadňujúc veľkosť a globálne zdroje dotknutých podnikov, Komisia uplatnila násobný koeficient 2,5 na východiskové sumy pre ADM a Akzo, a tým zvýšila východiskovú sumu, takže v prípade ADM bola stanovená na 12,5 milióna eur a v prípade Akzo na 6,25 milióna eur.

30. Pokiaľ ide o dĺžku trvania porušenia v prípade jednotlivých podnikov, východisková suma bola okrem toho zvýšená o 10 % za rok, teda došlo k zvýšeniu o 80 % v prípade Fujisawa, Akzo, Avebe a Roquette, o 70 % v prípade Jungbunzlauer a o 35 % v prípade ADM.

31. Komisia teda stanovila základnú čiastku pokuty na 16,88 milióna eur, pokiaľ ide o ADM. Pokiaľ ide o Akzo, Avebe, Fujisawa, Jungbunzlauer a Roquette, základná čiastka bola stanovená, v príslušnom poradí, na 11,25 milióna eur, 4,5 milióna eur, 18 miliónov eur, 17 miliónov eur a 18 miliónov eur.

32. V druhom rade bola na základe pritažujúcich okolností základná čiastka pokuty uloženej spoločnosti Jungbunzlauer zvýšená o 50 % z toho dôvodu, že táto spoločnosť mala úlohu vodcu v rámci kartelu.

33. V treťom rade Komisia preskúmala a odmietla tvrdenia niektorých podnikov, vrátane ADM, podľa ktorých sa na tieto podniky mali uplatniť poľahčujúce okolnosti.

34. V štvrtom rade, na základe časti B oznámenia o spolupráci Komisia poskytla spoločnosti Fujisawa „velmi veľké zníženie“ (konkrétne 80 %) zo sumy pokuty, ktorá by jej bola uložená v prípade, keby nebola spolupracovala. Okrem toho Komisia dospela k záveru, že ADM nesplnila podmienky stanovené v časti C tohto oznámenia, aby jej mohlo byť poskytnuté „podstatné zníženie“ zo sumy pokuty. Napokon, na základe časti D tohto oznámenia Komisia poskytla „výrazné zníženie“ zo sumy pokuty v prípade ADM a Roquette (40 % pre každú z nich) a v prípade Akzo, Avebe a Jungbunzlauer (20 % pre každú z nich).

IV — Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok

35. Päť spoločností, ktorým boli uložené pokuty, vrátane ADM, podalo v roku 2001 žaloby proti spornému rozhodnutiu. Spoločnosť ADM podala návrh do kancelárie Súdu prvého stupňa 21. decembra 2001.

36. Vo svojom návrhu spoločnosť ADM navrhuje, aby Súd prvého stupňa zrušil článok 1 sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa jej týka, alebo aspoň v rozsahu, v ktorom konštatuje, že sa zúčastňovala na porušení po 4. októbri 1994. Okrem toho navrhuje, aby zrušil článok 3 sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa jej týka; alternatívne navrhuje, aby zrušil pokutu alebo podstatne znížil sumu pokuty, ktorá jej bola uložená. Nakoniec navrhuje, aby zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

i) zrušil rozsudok v rozsahu, v ktorom zamietla žalobu podanú spoločnosťou ADM proti rozhodnutiu,

ii) zrušil článok 3 rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa týka ADM,

37. Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a zaviazal ADM na náhradu trov konania. Podľa potvrdenia o doručení bol rozsudok doručený ADM 2. októbra 2006.

iii) alternatívne k bodu ii) zmenil článok 3 rozhodnutia tak, aby pokuta uložená ADM bola znížená alebo zrušená,

iv) alternatívne k bodu ii) a iii) vrátil vec späť na Súd prvého stupňa na rozhodnutie v súlade s právnym názorom Súdneho dvora,

V — Konanie pred Súdny dvorom

38. V odvolaní podanom do kancelárie Súdneho dvora 11. decembra 2006¹⁴ ADM navrhuje, aby Súdny dvor:

v) v každom prípade zaviazal Komisiu na náhradu vlastných trov konania a trov konania ADM v konaní na Súde prvého stupňa a na Súdnom dvore.

14 — Odvolanie bolo podané do kancelárie Súdneho dvora faxom 11. decembra 2006 a originál 15. decembra 2006. Vzhľadom na to, že podľa prvého odseku článku 56 Štatútu Súdneho dvora odvolanie možno podať do dvoch mesiacov od doručenia napadnutého rozhodnutia, pričom v tomto prípade podľa potvrdenia o doručení doručenie nastalo 2. októbra 2006, je odvolanie z 11. decembra 2006 podané v rámci lehoty pri započítaní 10-dňovej lehoty zohľadňujúcej vzdialenosť podľa článku 81 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

39. Komisia navrhuje, aby bolo odvolanie zamietnuté a aby odvolateľka — ADM — bola zaviazaná na náhradu trov konania.

VI — Odvolanie

40. Voči napadnutému rozsudku spoločnosť ADM uvádza 12 odvolacích dôvodov. Tieto výhrady, ktoré sa týkajú výšky uloženej pokuty, boli v odvolaní rozdelené do štyroch kategórií podľa ich obsahu: porušenie rôznych zásad pri výpočte pokuty, porušenie v súvislosti s kritériom vplyvu kartelu na trh, porušenie v súvislosti s otázkou ukončenia kartelu a napokon alternatívne porušenie v súvislosti s prihliadnutím na poľahčujúce okolnosti.

41. Na účely preskúmania považujem za vhodné zoskupiť 12 odvolacích dôvodov, ktoré odvolateľka uvádza, inak ako navrhla, a to z dôvodu ich tematickej podobnosti (ktorú v krátkosti uvediem nižšie v jednotlivých bodoch) bez toho, aby došlo k podstatnej zmene poradia, ktoré odvolateľka pri odvolaní zvolila.

42. Odvolacie dôvody zhrniem a preskúmam v týchto šiestich tematických okruhoch:

a) neprihliadnutie na údajne obligatórne kritérium pre výpočet pokút, konkrétne na kritérium „nevyhnutnosti“ pri zvýšení sumy pokuty, a v tejto súvislosti nedodržanie povinnosti odôvodnenia (prvý a druhý odvolací dôvod);

b) neprihliadnutie na obrat výrobnú v rámci EHP ako východiska pre výpočet pokút (tretí odvolací dôvod);

c) porušenie rovnosti zaobchádzania pri výpočte pokuty (štvrtý odvolací dôvod);

d) nesprávne právne posúdenie pri určení trhového vplyvu kartelu (piaty, šiesty a siedmy odvolací dôvod);

e) nesprávne právne posúdenie pri určení dátumu ukončenia kartelu (ôsmy, deviaty, desiaty a jedenásty odvolací dôvod);

f) nesprávne právne posúdenie pri preskúmaní poľahčujúcich okolností ukončenia porušenia — nedodržanie zásady dodržiavania pravidiel, ktoré si orgán sám uložil (dvanásty odvolací dôvod uvádzaný alternatívne).

43. Na úvod by som chcela uviesť niekoľko všeobecných poznámok k rozsahu preskúmania v odvolacom konaní, najmä vzhľadom

na skutočnosť, že všetky uvádzané odvolacie dôvody sa koniec koncov týkajú stanovenia výšky pokuty spoločnosti ADM.

44. V zásade sa podľa článku 225 ods. 1 ES a prvého odseku článku 58 Štatútu Súdneho dvora odvolanie pred Súdny dvor obmedzuje na právne otázky. V zásade teda nie je možné opätovne preskúmať skutkový stav.¹⁵

45. V súvislosti s pokutami uloženými podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 treba poznamenať, že podľa článku 229 ES má Súdny dvor neobmedzenú právomoc. V odvolacom konaní Súdny dvor nemôže z dôvodu spravodlivého zaobchádzania nahradiť svojím posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa rozhodujúceho v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci o výške pokút uložených podniku z dôvodu porušenia práva Spoločenstva.¹⁶ Aj v tejto súvislosti sa môže preskúmanie týkať len právnych otázok.

15 — Súdny dvor môže v obmedzenom rozsahu posudzovať skutkový stav, napr. pokiaľ ide o nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré bude treba preskúmať v ďalšom texte (pozri ďalej v texte bod 202 týchto návrhov).

16 — Pozri ustálenú judikatúru zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 31; zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, body 128 a 129; Dansk Rørintustri a i./Komisia, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 128, a z 10. mája 2007, SGL Carbon/Komisia, C-328/05 P, Zb. s. I-3921, bod 98.

46. V rámci odvolania je predmetom preskúmania vykonávaného Súdny dvorom na jednej strane preskúmanie toho, do akej miery Súd prvého stupňa z právneho hľadiska správne zohľadnil všetky faktory podstatné na posúdenie závažnosti správania konkretizovaného vo vzťahu k článkom 81 ES a 82 ES, ako aj k článku 15 nariadenia č. 17, a na druhej strane overenie toho, či Súd prvého stupňa v právom požadovanom rozsahu odpovedal na všetky tvrdenia žalobcu smerujúce k zrušeniu alebo zníženiu pokuty.¹⁷

A — Neprihliadnutie na údajne obligatórne kritérium pre výpočet pokút, konkrétne na kritérium „nevyhnutnosti“ pri zvýšení sumy pokuty, a v tejto súvislosti nedodržanie povinnosti odôvodnenia (prvý a druhý odvolací dôvod)

47. V ďalšom texte zhrniem prvé dva odvolacie dôvody: výhradu nedodržania povinnosti odôvodnenia pokiaľ ide o nevyhnutnosť zvýšenia pokút v porovnaní s predchádzajúcou praxou a neprihliadnutie k obligatórnemu kritériu, ktoré údajne vypracoval Súdny dvor

17 — Groupe Danone/Komisia, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 69 s ďalšími odkazmi.

v rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia*¹⁸ (ktorý odvolateľka uvádza ako rozsudok „Pioneer“).

1. Úvodné poznámky

48. Pokiaľ ide o výpočet pokút, treba mať v prvom rade na pamäti, že príslušný rámec — pre čas rozhodný v tejto veci¹⁹ — je v zásade stanovený v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. Podľa tohto ustanovenia Komisia môže uložiť pokuty podnikom, ktoré porušili článok 81 ES buď úmyselne alebo z nedbanlivosti. Z článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 navyše jednoznačne vyplýva, že pri stanovovaní výšky pokuty sa prihliada na závažnosť a trvanie porušenia.

49. Podľa judikatúry Súdneho dvora majú sankcie stanovené v článku 15 ods. 2 naria-

denia č. 17 dvojaký účel, ktorým je najmä potlačanie protiprávnych činností²⁰ a predchádzanie týmto činnostiam²¹. Oprávnenie Komisie — v súvislosti s jej úlohou dohľadu podľa článku 81 ES — ukladať pokuty podnikom, ktoré úmyselne alebo z nedbanlivosti porušili článok 81 ods. 1 ES alebo 82 ES nepozostáva totiž iba z povinnosti vyšetrovania a stíhania individuálnych porušení, ale zahŕňa tiež povinnosť sledovať všeobecnú politiku smerujúcu k uplatňovaniu zásad v oblasti hospodárskej súťaže stanovených Zmluvou a orientovať týmto smerom aj konanie podnikov.²²

50. Článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 obsahuje menej konkrétnych požiadaviek; ako už bolo uvedené, ide v zásade o kritériá týkajúce sa „závažnosti“ a „trvania porušenia“. Okrem toho stanovuje hornú hranicu pokuty vo výške 10 % obratu za predchádzajúci obchodný rok. V individuálnych prípadoch je určenie výšky pokuty predmetom voľnej úvahy Komisie; na

18 — Rozsudok zo 7. júna 1983, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825.

19 — Pre rozhodnutia Komisie prijaté po 1. máji 2004 už nie je relevantné nariadenie č. 17, ale nariadenie č. 1/2003; pozri časť „Právny rámec“.

20 — Sankcie „potláčajú“ bez toho, aby „trestali“; v súvislosti s touto otázkou pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Gand vo veci *ACF Chemiefarma/Komisia* (rozsudok z 15. júla 1970, 41/69, Zb. s. 661, 706, 726), pokiaľ ide o článok 15 ods. 4 nariadenia č. 17, podľa ktorých rozhodnutia o pokutách nemajú „trestnoprávnu povahu“. Pokiaľ ide o klasifikáciu týchto rozhodnutí ako správnych sankcií, ktoré však napriek tomu musia spĺňať základné zásady trestného práva a trestného procesného práva, pokiaľ sa vzhľadom na svoj predmet a účinok podobajú trestnoprávnym rozhodnutiam, ako napríklad pokuty v prípade kartelu, pozri *SCHWARZE: Rechtsstaatliche Grenzen der gesetzlichen und richterlichen Qualifikation von Verwaltungsanktionen im europäischen Gemeinschaftsrecht*, *EuZW* 2003, s. 261 a nasl. Pozri aj „oblasť prinajmenšom príbuzná trestnému právu“, návrhy generálnej advokátky Kokott z 3. júla 2007 vo veci *ETI/Komisia* (rozsudok z 11. decembra 2007, C-280/06, Zb. s. I-10893, bod 72).

21 — Rozsudky z 15. júla 1970, *ACF Chemiefarma/Komisia*, 41/69, Zb. s. 661, body 172 až 176 [173], a zo 7. júna 2007, *Britannia Alloys & Chemicals/Komisia*, C-76/06 P, Zb. s. I-4405, bod 22.

22 — V súvislosti s týmto bodom pozri rozsudky *Musique Diffusion française a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 18, bod 105, v súvislosti s vtedajším článkom 85 ods. 1 a článkom 86 Zmluvy ES, a *Dansk Rorindustri a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 170.

tento účel sa Komisii výslovne priznáva „široká voľná úvaha“ alebo „mimoriadne široká voľná úvaha“²³, ktorá napriek tomu podlieha určitým pravidlám stanoveným jednak v nariadení č. 17, ako aj takým pravidlám, ktoré vychádzajú zo všeobecných zásad stanovených judikatúrou²⁴, ktorých dodržiavanie musí Súdny dvor zabezpečovať.

51. V súlade s ustálenou judikatúrou Komisia disponuje takou voľnou úvahou pri výbere skutočností, ktoré zohľadní na účely určenia výšky pokút, akými sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext a odrádzajúci vplyv pokút, a to bez toho, aby bolo potrebné odkazovať na záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré by sa povinne museli zohľadňovať.²⁵

52. Ako už bolo uvedené, určovanie výšky pokút podlieha neobmedzenej právomoci

23 — Okrem iného rozsudky z 29. júna 2006, Showa Denko/Komisia, C-289/04 P, Zb. s. I-5859, bod 36, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 172.

24 — Pozri okrem iného rozsudok zo 16. novembra 2000, Sarrió/Komisia, C-291/98 P, Zb. s. I-9991, bod 87; návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mischo 18. mája 2000 vo veci Mo och Domsjö/Komisia (rozsudok zo 16. novembra 2000, C-283/98 P, Zb. s. I-9855, bod 59), a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot 1. marca 2007 vo veci Britannia Alloys & Chemicals/Komisia, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 21, bod 127 a nasl.

25 — Okrem iného rozsudky Ferriere Nord/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 16, bod 33, a Groupe Danone/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 37.

Súdu prvého stupňa a preskúmanie Súdneho dvora je potom obmedzené len na právne otázky.²⁶

53. Prijatím rozhodnutia, ktoré bolo základom pre rozsudok Musique Diffusion française a i./Komisia²⁷, Komisia na konci 70-tych rokov zaviedla prax ukladania vysokých pokút za závažné porušenia hospodárskej súťaže.²⁸ Súdny dvor vo svojom rozsudku v uvedenej veci rozhodol v súvislosti so zvyšovaním pokút takto: „skutočnosť, že Komisia v minulosti uložila pokuty na určitej úrovni pri niektorých druhoch porušenia, ju nezbavuje možnosti zvýšiť túto úroveň v hraniciach nariadenia č. 17, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie realizácie politiky Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže. Účinné uplatnenie pravidiel Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže naopak vyžaduje, aby Komisia mohla vždy prispôsobiť úroveň pokút potrebám tejto politiky.“²⁹

54. Pokiaľ ide o stanovovanie výšky pokút, Komisia v roku 1998 prijala svoje prvé usmernenia — usmernenia z roku 1998

26 — Pozri vyššie body 44 až 46 týchto návrhov.

27 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 18.

28 — DANNECKER, BIERMANN: Kommentierung Verordnung 1/2003, bod 93. In: IMMENGA, MESTMÄCKER: *Wettbewerbsrecht*, Zv. 1 EG, časť 2, štvrté vydanie; v tejto súvislosti pozri aj v rozsudku Musique Diffusion française a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 18, vyjadrenia žalobcov a Komisie v uvedenej veci v bodoch 101 až 103.

29 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 18, bod 109.

— a neskôr usmernenia z roku 2006. Po prijatí usmernení z roku 2006 bola výška ukladaných pokút opäť zvýšená.³⁰

55. Tieto usmernenia síce v judikatúre nie sú kvalifikované ako právne pravidlá, ktoré by administratíva bola povinná v každej situácii dodržiavať, ale napriek tomu sa považujú za konvenčné pravidlá postupu, ktorých sa administratíva musí vo svojej praxi pridržať a od ktorých sa nemôže v individuálnom prípade odkloniť bez udania dôvodov, ktoré by neboli v súlade so zásadou rovnosti zaobchádzania. Súdny dvor poukázal na to, že Komisia sa prijatím takýchto pravidiel postupu a zverejnením, že ich odteraz bude uplatňovať na príslušné prípady, sama obmedzila pri výkone svojej voľnej úvahy. Nemôže sa od týchto pravidiel odchýliť bez toho, aby nebola prípadne sankcionovaná z dôvodu porušenia všeobecných právnych zásad, akými sú rovnosť zaobchádzania alebo zásada ochrany legitímnej dôvery. Nie je preto vylúčené, že také pravidlá postupu, ktoré majú všeobecnú platnosť, môžu za určitých podmienok a v závislosti od svojho obsahu vykazovať právne účinky.³¹

56. V judikatúre Súdneho dvora sa usmernenia z roku 1998 posudzovali vždy priaznivo: skutočnosť, že tieto usmernenia všeobecne a teoreticky stanovujú metódu stanovovania

³⁰ — Podrobnejšie pozri Schwarze: c. d., s. 263.

³¹ — Pozri najdôležitejší rozsudok *Dansk Rørindustri a. i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 209 a nasl.

pokút ukladaných podľa článku 15 nariadenia č. 17, poskytuje právnu istotu podnikom.³² Usmernenia síce nie sú právnym základom pre stanovenie pokuty, ale poskytujú vysvetlenie pri uplatňovaní článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17.³³ A sú zlučiteľné nielen s článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17, ale aj so zásadami zákazu retroaktivity, rovnosti zaobchádzania a proporcionality.³⁴

2. Povinnosť odôvodnenia v súvislosti s potrebou zvýšenia pokút

a) Tvrdenia účastníkov konania

57. Prvé dva odvolacie dôvody sa do značnej miery prelinajú, a preto ich preskúvam spoločne.

³² — Rozsudok z 21. septembra 2006, *JCB Service/Komisia*, C-167/04 P, Zb. s. I-8935, bod 206 a *Groupe Danone/Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 23.

³³ — *Groupe Danone/Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 28, a *Dansk Rørindustri a. i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, body 211, 213 a 214.

³⁴ — *Dansk Rørindustri a. i./Komisia*, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 156 a nasl. a 234 a nasl. V tejto súvislosti pozri aj DEBROUX: L' „imprévisibilité transparente“. La politique de sanction de la Commission en matière de cartels. In: *Concurrences 2006*, s. 2 a nasl., s. 5; VÖLCKER: Developments in EC competition law in 2005 — an overview. In: *ČMLRev roku 2006*, s. 1409 a nasl., s. 1416 a nasl. Pokiaľ ide o zlučiteľnosť, pozri aj súhlasné stanovisko, ktoré predložil generálny advokát Tizzano vo svojich návrhoch vo veci *Dansk Rørindustri a. i./Komisia*, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 66 a nasl.

58. S odvolaním na body 38 až 50 napadnutého rozsudku, žalobkyňa tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keďže bez odôvodnenia zamietol tvrdenie spoločnosti ADM, že na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže ES nie je potrebné zvyšovať pokuty ako to vyplýva z usmernení. Vzhľadom na také závažné a retroaktívne zvýšenie ako v tomto prípade, je navyše potrebné obzvlášť presvedčivé odôvodnenie. O porušenie zákazu retroaktivity v trestnom práve nejde len v tom prípade, ak sa zvýšenie pokút dalo predpokladať. V tomto prípade však Komisia nepoužila nevyhnutnosť zvýšenia pokuty ako svoje kritérium, ale postupovala výlučne podľa článku 15 nariadenia č. 17. Navyše ani podľa samotných usmernení z roku 1998 sa na kritérium nevyhnutnosti zvýšenia pokuty neprihliadalo na účely uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže ES.

59. Vo svojom druhom odvolacom dôvode odvolateľka spája toto tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení s ďalším tvrdením, že okrem toho sa z vecného hľadiska nedodrжали kritériá, ktoré Súdny dvor vypracoval v rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia*.³⁵ Súd prvého stupňa v tomto prípade uplatnil tieto kritériá nesprávnym spôsobom. Komisia ako žalobný dôvod neuviedla požiadavku uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže, ktorá by odôvodňovala zvýšenie pokút vo všeobecnosti alebo v tomto konkrétnom prípade a Súd prvého stupňa tieto požiadavky nepreukázal.

60. Odvolateľka nakoniec dopĺňa svoje dve výhrady odkazom na usmernenia z roku 2006, ktoré sú výsledkom skúseností Komisie v tejto oblasti činnosti a podľa Komisie sú napokon aj najvhodnejšou metódou. Podľa odvolateľky je nedostatočné odôvodnenie stanovenej výšky pokút podľa usmernení z roku 1998 zrejme, okrem iného, vzhľadom na aktuálne usmernenia z roku 2006. Tvrdí, že podľa týchto usmernení by v prípade ako je tento, výška pokuty predstavovala len 25 % sumy, ktorá bola uložená. Aj keby Komisia uviedla uskutočňovanie politiky hospodárskej súťaže ES ako základ pre zvýšenie pokút, toto zvýšenie by sa podľa usmernení z roku 2006 nemohlo považovať za odôvodnené — a rovnako ani podľa nižších pokút, ktoré sú v ňom stanovené.

61. Komisia zastáva názor, že oba odvolacie dôvody sú nedôvodné. Druhý odvolací dôvod je neprípustný jednoducho preto, lebo je naformulovaný príliš neurčito a všeobecne; v každom prípade sú tvrdenia v zásade rovnaké ako tvrdenia pri prvom odvolacom dôvode. Súd prvého stupňa odpovedal v napadnutom rozsudku na tvrdenia odvolateľky týkajúce sa uplatnenia usmernení z roku 1998 v tejto veci. Rozhodol, že tieto usmernenia sa v zásade v tejto veci uplatňovali a potom preskúmal, či boli skutočne správne uplatnené z právneho hľadiska. Je nelogické a nepotrebné, aby sa vyžadovalo ďalšie, dodatočné preskúmanie toho, či bolo konečné zvýšenie pokút nevyhnutné.

35 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 18.

b) Právne posúdenie

62. Nesúhlasím s pochybnosťami Komisie, pokiaľ ide o prípustnosť druhého odvolacieho dôvodu. Odvolateľka zjavne namieta, že Súd prvého stupňa v tomto prípade neuplatnil relevantnú judikatúru, konkrétne kritérium posúdenia vyplývajúce z rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia*.³⁶

63. Pokiaľ ide o odvolací dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, treba pripomenúť, že účelom tejto povinnosti, kodifikovanej v článku 253 ES, je zabezpečiť na jednej strane, aby sa dotknuté osoby mohli pri obrane svojich práv určitým a jednoznačným spôsobom zoznámiť s dôvodmi prijatých opatrení a na druhej strane, aby súd Spoločenstva mohol na tomto základe vykonávať svoju prieskumnú právomoc.³⁷ Konkrétny rozsah povinnosti odôvodnenia závisí od okolností každého prípadu.³⁸

64. Treba mať napokon na pamäti, že rozsah povinnosti odôvodnenia predstavuje právnu otázku, na ktorú sa vzťahuje preskúmanie Súdneho dvora v rámci odvolania, keďže pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia v tejto súvislosti sa musia nevyhnutne vziať do úvahy skutočnosti, na základe ktorých Súd prvého

stupňa dospel k záveru, že odôvodnenie je alebo nie je dostačujúce.³⁹

65. V tomto rámci treba preskúmať, čo sa v tejto súvislosti rozumie pod dostatočne určitým a jednoznačným odôvodnením, aby bolo možné určiť, či to v napadnutom rozsudku bolo splnené.

66. Tvrdenie o porušení povinnosti odôvodnenia sa tu vzťahuje na kritérium „nevyhnutnosti“ pri zvýšení pokút. Odvolateľka zastáva názor, že povinnosť odôvodnenia v tejto súvislosti vyplýva z rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia*⁴⁰, ktorý cituje.

67. Z analýzy rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia* vyplýva, že Komisia v uvedenej veci odôvodnila zvýšenie sumy pokút: dôvodom zvýšenia pokuty bola povaha porušenia. Zvýšenie pokuty bolo nevyhnutné najmä pre najzávažnejšie porušenia, ktorých hlavným cieľom, ako v uvedenej veci, bolo udržať vysokú úroveň spotrebiteľských cien. Mnohé podniky pokračovali v konaní, o ktorom vedeli, že je v rozpore s právom

36 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 18.

37 — Pre porovnanie s ustálenou judikatúrou pozri rozsudok z 18. septembra 2003, *Volkswagen/Komisia*, C-338/00 P, Zb. s. I-9189, bod 124 s ďalšími odkazmi.

38 — Rozsudok zo 6. marca 2003, *Interporc/Komisia*, C-41/00 P, Zb. s. I-2125, bod 55 s ďalšími odkazmi.

39 — Pozri *Dansk Rørindustri a i./Komisia*, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 453 s ďalšími odkazmi.

40 — *Musique Diffusion française a i./Komisia*, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 18.

Spoločenstva, z toho dôvodu, že ich zisk z takého protiprávneho konania prevyšoval čiastku uloženej pokuty. Od takéhoto konania možno podniky odradiť len pokutami, ktoré budú vyššie ako v minulosti.

68. Vo svojom následnom právnom posúdení Súdny dvor odvodil z úlohy dohľadu Komisie⁴¹ a najmä z povinnosti, ktorá jej z toho vyplýva, teda z povinnosti usmerňovať konanie podnikov na základe pravidiel práva hospodárskej súťaže Spoločenstva⁴², „že pri posudzovaní závažnosti porušenia na účely stanovenia sumy pokuty musí Komisia zohľadniť nielen osobitné okolnosti danej veci, ale aj kontext, v ktorom sa porušenie stalo, a musí dbať na odrádzajúci účinok svojej činnosti, hlavne pri typoch porušení, ktoré osobitne ohrozujú uskutočnenie cieľov Spoločenstva“⁴³. Komisia správne klasifikovala tieto porušenia ako veľmi závažné porušenia. Komisia tiež mohla prihliadnúť na skutočnosť, že také postupy síce sú už dlhodobo považované za protiprávne, napriek tomu sú však relatívne časté z dôvodu zisku, ktorý prostredníctvom nich možno dosiahnuť. Komisia bola preto oprávnená zvýšiť sumu pokút s cieľom posilniť ich odrádzajúci účinok.⁴⁴ Predchádzajúca úroveň pokút nebola záväzná do budúcnosti; naopak, riadne uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva

si vyžadovalo, aby Komisia mohla kedykoľvek v rámci obmedzení nariadenia č. 17 upraviť túto úroveň podľa potrieb politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva.⁴⁵

69. V súlade s tým preto Súdny dvor posúdil aspekt „nevyhnutnosti zvýšenia pokút“, ktorý sa má aj tu preskúmať, podľa kritéria „závažnosti porušenia“ vyplývajúceho z článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17. Okrem „konkrétnych okolností prípadu“ Súdny dvor pri posúdení tohto kritéria prihliadol aj na „okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo“ a na potrebu zabezpečiť odrádzajúci účinok. Akceptoval pritom všeobecné dôvody politiky hospodárskej súťaže ako vysvetlenie zvýšenia pokút, možnosť zvýšenia pokút dokonca považoval za nevyhnutnú v záujme riadneho uplatňovania pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva.

70. Vzhľadom na to, že Súdny dvor v tejto súvislosti od Komisie nevyžadoval, aby predložila podrobnejšiu analýzu nevyhnutnosti alebo aby poskytla odôvodnenie týkajúce sa individuálneho prípadu, ponechal otázku nevyhnutnosti prakticky na voľnú úvahu Komisii⁴⁶, ktorá ju má uplatňovať v rámci kritéria „závažnosti porušenia“, ktoré vyplýva z článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17.

41 — Pozri vyššie bod 49 týchto návrhov.

42 — Rozsudok *Musique Diffusion française a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 18, bod 105.

43 — Rozsudok *Musique Diffusion française a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 18, bod 106.

44 — Rozsudok *Musique Diffusion française a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 18, body 107 a 108.

45 — Rozsudok *Musique Diffusion française a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 18, bod 109; v tejto súvislosti pozri aj bod 53 týchto návrhov.

46 — V súvislosti s voľnou úvahou Komisie pozri vyššie bod 50 týchto návrhov.

71. Na túto judikatúru, ktorá bola prijatá v roku 1983 v súvislosti so skorším rozhodnutím Komisie (to znamená, v dobe, keď ešte neexistovali usmernenia z roku 1998 ani nič podobné), Súdny dvor nadviazal po nadobudnutí účinnosti usmernení a prispôbil ju zmenenej situácii.

72. V najvýznamnejšom rozsudku týkajúcom sa usmernení z roku 1998 Dansk Rørindustri a i./Komisia⁴⁷, Súdny dvor zopakoval svoju judikatúru, že predchádzajúca úroveň pokút nebola záväzná do budúcnosti.⁴⁸ Podniky nemohli nadobudnúť legitímne očakávania ani pokiaľ ide o výšku pokút uložených v minulosti ani pokiaľ ide o metódu ich stanovovania.⁴⁹

73. Súdny dvor tento aspekt zdôraznil v bode 229 uvedeného rozsudku: „Podniky preto musia počítať s možnosťou, že Komisia

môže kedykoľvek rozhodnúť o zvýšení výšky pokút v porovnaní s výškou uplatňovanou v minulosti.“

74. Súdny dvor ďalej jednoznačne v bode 230 uvedeného rozsudku uplatnil uvedenú judikatúru na situácie, na ktoré sa uplatnili usmernenia z roku 1998: „Uvedené platí nielen vtedy, keď Komisia pristúpi k zvýšeniu pokút stanovením pokút v individuálnych rozhodnutiach, ale tiež vtedy, ak sa zvýšenie v konkrétnych prípadoch uskutoční uplatnením pravidiel postupu všeobecnej platnosti, ako sú napríklad usmernenia.“⁵⁰

75. Okrem toho, podľa ustálenej judikatúry sa pri posudzovaní kritéria „závažnosti porušenia“ musí prihliadať na viacero faktorov, medzi ktoré patrí aj „odrádzajúci účinok pokút“.⁵¹ To platí jednak pre ukladanie pokút pri individuálnych rozhodnutiach, ako aj pre ukladanie pokút pri uplatnení pravidiel

47 — Pozri okrem iného DEBROUX: c. d., s. 4. Napriek rozsiahlej kritike Komisia úspešne obhájila usmernenia z roku 1998 a ich uplatňovanie, čo zjavne vyplýva najmä z rozsudku Dansk Rørindustri a i./Komisia (už citovaný v poznámke pod čiarou 4) (VÖLCKER: Rough justice? An analysis of the European Commission's new fining guidelines. In: *CMLRev.* 2007, s. 1285 a nasl., s. 1285 a 1286).

48 — Pozri vyššie body 53 a 68 týchto návrhov.

49 — Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, body 227 a 228. Pozri aj Archer Daniels Midland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 2, body 21 až 23. V tejto súvislosti pozri aj podrobnú analýzu, ktorú vypracoval generálny advokát Tizzano vo svojich návrhoch vo veci Dansk Rørindustri a i./Komisia (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, body 159 až 165) a vo veci Archer Daniels Midland a i./Komisia (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 2, body 66, 71 a 72).

50 — Pozri aj rozsudok Archer Daniels Midland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 2, bod 24.

51 — „Závažnosť porušenia musí byť vyvodená na základe veľkého množstva faktorov, akými sú osobitné okolnosti prípadu, jeho kontext a odradzujúci dosah pokút, pričom tu nejde o záväzný alebo vyčerpávajúci zoznam kritérií, ktoré musia byť povinne vzaté do úvahy“, okrem iného rozsudky z 15. októbra 2002, *Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, bod 465 a *Dansk Rørindustri a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 241. Pozri aj poznámku pod čiarou 25.

postupu všeobecnej platnosti, ako sú napríklad usmernenia z roku 1998.

základnej otázky, či sa usmernenia uplatňujú, konkrétne súčasťou tvrdení o porušení zásady právnej istoty a zákazu retroaktivity sankcií.

76. Na základe uvedeného možno pri skúmaní prvých dvoch odvolacích dôvodov dospieť k medzitémnému záveru, že podľa rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia*⁵², ktorý odvolateľka cituje, Komisia nie je povinná podrobne odôvodniť nevyhnutnosť zvýšenia pokút alebo dokonca poskytnúť odôvodnenie týkajúce sa konkrétneho prípadu, ktoré by Súd prvého stupňa musel vziať do úvahy. Preukázala to aj analýza následnej judikatúry, najmä najvýznamnejšieho rozsudku v súvislosti s usmerneniami z roku 1998 *Dansk Rørindustri a i./Komisia*.⁵³

77. Na základe uvedených požiadaviek sa musí rozsudok Súdu prvého stupňa teraz analyzovať v súvislosti s tvrdením o nedostatočnom odôvodnení.

78. Ako vyplýva z napadnutého rozsudku⁵⁴, v konaní pred Súdom prvého stupňa boli otázky súvisiace so zvýšením pokút súčasťou

79. V bodoch 38 až 50 napadnutého rozsudku, ktoré odvolateľka cituje, sa Súd prvého stupňa najskôr zaoberal zákazom retroaktivity, najmä vzhľadom na usmernenia z roku 1998 ako nástroj politiky hospodárskej súťaže a ich právne účinky. Následne poukázal na to, že najvýznamnejšou zmenou, ktorú usmernenia priniesli, je metóda určovania pokút na základe tarifikácie.⁵⁵ V bodoch 44 až 46 zopakoval judikatúru, ktorá tu už bola podrobne uvedená⁵⁶ a podľa ktorej Komisii nemožno zabrániť, aby zvýšila úroveň pokuty oproti úrovni, ktorú stanovila v minulosti, v hraniciach, ktoré stanovuje nariadenie č. 17 a ak je to potrebné na zabezpečenie uskutočňovania politiky hospodárskej súťaže Spoločenstva, a to jednak v súvislosti s individuálnymi rozhodnutiami, ale aj v tých prípadoch, ak k zvýšeniu dôjde uplatnením pravidiel postupu všeobecnej platnosti, akými sú napríklad usmernenia, v konkrétnych prípadoch. V bode 47 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa napokon uvádza: “s výnimkou vývoja uvedeného v bode 99 a nasl. nižšie, ADM teda

52 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 18.

53 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, body 227 a 228.

54 — Bod 31 a nasl.

55 — Bod 43 napadnutého rozsudku s odkazom na rozsudok *Dansk Rørindustri a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 225: „[z]ásadná inovácia usmernení spočíva v tom, že ako východisková suma pre výpočet sa berie základná čiastka, určená podľa rozpätí, ktoré na tento účel stanovujú uvedené usmernenia, pričom tieto rozpätia odrážajú rôzne stupne závažnosti porušení, ale samy osebe nemajú vzťah k relevantnému obratu. Táto metóda teda spočíva v podstate v tarifikácii, hoci aj relatívnej a pružnej, pokút.“

56 — Pozri body 68, 72 a 74 týchto návrhov.

v podstate neprávom uviedol, že zvýšenie úrovne pokút Komisiu v kontexte kartelu je zjavne neproporcionálne k cieľu zabezpečiť realizáciu politiky hospodárskej súťaže.“

80. Uvedený bod 99 a nasl. obsahujú preskúmanie žalobného dôvodu založeného na porušení zásady proporcionality. Úvahy Súdu prvého stupňa sa týkajú stanovenia pokuty na základe závažnosti a trvania porušenia, najmä pokiaľ ide o význam trhového faktora. Je pravdou, že uvedené body neobsahujú výslovné úvahy o nevyhnutnosti zvýšenia pokuty. Uvedená analýza však naznačuje, že v súlade s ustálenými požiadavkami⁵⁷, Súd prvého stupňa preskúmal otázku zvýšenia úrovne pokút v súvislosti s kritériom „závažnosti porušenia“.

81. Na základe všetkých týchto úvah Súd prvého stupňa v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora správne preskúmal kritérium „nevyhnutnosti zvýšenia úrovne pokút“ vyplývajúce z rozsudku *Musique Diffusion française a i./Komisia*⁵⁸ v rámci kritéria „závažnosti porušenia“ a toto kritérium nespojil s dodatočnou požiadavkou odôvodnenia, ktorá by presahovala rámec usmernení z roku 1998. Rozsudok *Dansk Rørindustri a i./Komisia* dokazuje, že tomu nebránil ani zákaz retroaktivity v trestnom práve.

57 — Pozri vyššie bod 75 týchto návrhov.

58 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 18.

82. Okrem toho treba poukázať na to, že oba preskúmané odvolacie dôvody v skutočnosti spochybňujú, aj keď to odvolateľka výslovne neuviedla, zákonnosť metódy výpočtu pokút podľa usmernení z roku 1998. Súdny dvor však uznal zlučiteľnosť týchto usmernení s článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 so zákazom retroaktivity, rovnosťou zaobchádzania a zásadou proporcionality.⁵⁹

83. Keby sa navyše vyžadovalo, aby sa v každom individuálnom rozhodnutí nanovo a vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu odôvodňovala všeobecná a teoretická politika vychádzajúca z usmernení, v zásade by to znamenalo, že by sa úplne ignorovali metódy výpočtu stanovené v usmerneniach.⁶⁰

84. Len na okraj by som napriek tomu chcela poznamenať, že bez ohľadu na judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej je metóda výpočtu pokút podľa usmernení z roku 1998 zlučiteľná s požiadavkami článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17⁶¹, kritika tejto metódy, najmä

59 — *Dansk Rørindustri a i./Komisia*, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 156 a nasl., 234 a nasl. V tejto súvislosti pozri aj bod 26 týchto návrhov.

60 — Túto konštatáciu ďalej podporuje aj „druhá strana mince“, konkrétne už vysvetlený aspekt, týkajúci sa povinnosti Komisie dodržiavať usmernenia, ktoré sú v danom momente platné (pozri bod 55 týchto návrhov): v súvislosti s uplatnením kritérií posúdenia sa dodatočné odôvodnenie nemusí uvádzať pri prijatí rozhodnutia podľa usmernení, ale v prípade, ak sa rozhodnutie prijme inak ako podľa aktuálne platných usmernení (v súvislosti s týmto problémom pozri aj *DEMETRIOU/GRAY: Developments in EC competition law in 2006 — an overview*. In: *CMLRev.* 2007, s. 1429 a nasl., s. 1452).

61 — Pozri vyššie body 56 a 82 týchto návrhov.

z dôvodu nedostatočnej transparentnosti, neutíchla⁶², aj keď v aplikačnej praxi možno zaznamenať určitú systematizáciu⁶³. Po nadobudnutí účinnosti usmernení z roku 2006 mnohé kritické výhrady stratili svoj význam, pretože metóda sa zmenila; týka sa to najmä začlenenia porušení v časti 1A usmernení z roku 1998 do jednej z kategórií „mierne“, „závažné“ a „veľmi závažné“ porušenie, tzv. tarifikácie⁶⁴. Skutočnosť, že Komisia má naozaj široký priestor pre voľnú úvahu však zostala bez zmeny.⁶⁵ Podľa článku 229 ES a článku 15 nariadenia č. 17 Súdny dvor síce má neobmedzenú právomoc preskúmať túto voľnú úvahu⁶⁶, ale napriek tomu je žiaduce, aby pri správnej voľnej úvahe existovali jednoznačné kritériá pre posúdenie pokút⁶⁷.

popri usmerneniach z roku 1998 uplatnili aj usmernenia z roku 2006, ktoré ich neskôr nahradili, a aby sa zvýšenie posudzovalo na základe usmernení z roku 2006⁶⁸. Sporné rozhodnutie Komisie bolo prijaté 2. októbra 2001. V tom čase platili usmernenia z roku 1998. Usmernenia z roku 2006 sa na prípady kartelov začali uplatňovať až od 1. septembra 2006, a preto sú v tomto odvolacom konaní nepodstatné.

85. V súvislosti s tvrdením odvolateľky, že by sa mali uplatniť usmernenia z roku 2006, treba dodať, že neexistuje nijaký dôvod nato, aby sa

86. Nemôžu ani spätne objasňovať voľnú úvahu Komisie v očakávaní neskoršej zmeny jej politiky.

62 — Pozri okrem iného DANNECKER, BIERMANN: c. d., bod 126, s. 1260. VÖLCKER: c. d., s. 1289, sa domnieva, že určité skutočnosti svedčia v prospech toho, že Komisia urobila zmeny v usmerneniach z roku 2006 oproti usmerneniam z roku 1998, najmä pokiaľ ide o zrušenie „tarifikácie“, aj z toho dôvodu, že napriek podpornej judikatúre zo strany Súdu prvého stupňa a Súdneho dvora kritické hlasy týkajúce sa nedostatočnej transparentnosti a svojvoľe usmernení z roku 1998 neutíchali. SOYEZ: *Die Bußgeldleitlinien der Kommission — mehr Fragen als Antworten*, EuZW 2007, s. 596 — 600, v skratke opísal situáciu tak, že proklamovaný cieľ usmernení z roku 1998, ktorým bolo zvýšenie transparentnosti a nestrannosti rozhodnutí Komisie, sa nedosiahol a že mnohí zástupcovia európskych orgánov pre hospodársku súťaž pri pohľade do minulosti považujú usmernenia z roku 1998 za úplnú „lotériu“ (tamže., s. 596).

63 — DANNECKER, BIERMANN: c. d., bod 126.

64 — V súvislosti s týmto problémom pozri ďalej bod 90 týchto návrhov.

65 — Pozri poznámku pod čiarou 50 v týchto návrhoch; pozri aj bod 2 v úvode usmernení z roku 2006.

66 — Pozri vyššie bod 45 týchto návrhov.

67 — Posúdenie rozsahu, v akom usmernenia z roku 2006 už naplňajú odporúčanie, ktoré formuloval SCHWARZE: c. d., najmä s. 269, v kontexte usmernení z roku 1998, ide nad rámec týchto návrhov.

87. A napokon, ak by ich Súdny dvor vzal do úvahy, viedlo by to len k tomu, že súd rozhodujúci o odvolaní by svojim posúdením nahradil posúdenie Súdu prvého stupňa z dôvodu rovnosti.⁶⁹

68 — Odvolateľka toto tvrdenie uvádza zjavne v nádeji dosiahnuť zníženie pokuty. V literatúre sa však na druhej strane predpokladá, že varovanie Komisie v súvislosti s tým, že usmernenia z roku 2006 budú v niektorých prípadoch znamenať zvýšenie pokút, je správne; pozri DEMÉTRIIOU, GRAY: c. d., s. 1429; zmysel ďalšieho zvyšovania pokút spochybňuje okrem iného VÖLCKER: c. d., s. 1317.

69 — Pozri vyššie bod 45 týchto návrhov.

88. Súd prvého stupňa sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, rozhodol v súlade s požiadavkami judikatúry Súdneho dvora a poskytol dostatočne jasné a určité odôvodnenie svojho rozhodnutia. Navrhujem preto, aby sa prvý a druhý odvolací dôvod zamietli ako nedôvodné.

spočíva v tom, že ako východisková suma pre výpočet sa berie základná čiastka, určená podľa rozpätí, ktoré na tento účel stanovujú uvedené usmernenia, pričom tieto rozpätia odrážajú rôzne stupne závažnosti porušenia, ale samy osebe nemajú vzťah k relevantnému obratu. Táto metóda teda spočíva v podstate v tarifikácii pokút, aj keď relatívnej a pružnej.⁷¹

B — Neprihliadnutie na obrat výrobu v rámci EHP ako východiska pre výpočet pokút (tretí odvolací dôvod)

1. Úvodné poznámky

89. Treba poukázať na ustálenú judikatúru, podľa ktorej metóda výpočtu stanovená v usmerneniach, pokiaľ sú jej východiskovou sumou základné čiastky, ktoré nie sú určené na základe relevantného obratu, nie je v rozpore s článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17.⁷⁰

91. Výraz „obrat“ je v uvedených usmerneniach použitý len v súvislosti so zohľadnením 10 % hranice celkového obratu podniku podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17⁷². Na druhej sa tam však nachádzajú implicitné odkazy, ktoré okrem iného súvisia s obratom podnikov.⁷³ Usmernenia teda nevyklúčujú, aby sa obrat zohľadnil nielen ako horná hranica, ale aj pri výpočte pokút. Obrat, aj keď predstavuje „užitočnú a dôležitú informáciu o hospodárskej sile podniku (celkovom obrate) a dosahu jeho správania na hospodársku súťaž (obrate na relevantnom trhu)“⁷⁴,

90. Najvýznamnejšia zmena v usmerneniach z roku 1998 oproti predchádzajúcej praxi

70 — Rozsudky Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, body 243 až 312, a Archer Daniels Midland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 2, bod 34. Článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 obsahuje výraz „obrat“ bez bližšieho upresnenia. Navyše sa spomína len ako kritérium pre stanovenie maximálnej úrovne pokuty a v znení ustanovenia nič nebráni tomu, aby sa obrat použil nielen na stanovenie najvyššej sumy, ale všeobecne.

71 — Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 225. Pozri aj DEBROUX: c. d., s. 7.

72 — Alebo v prípade dohôd, ktoré sú podľa Zmluvy o ESUO nezákonné, pozri časť 5a usmernení z roku 1998.

73 — Pozri napr. časť I A usmernení z roku 1998: „Taktiež bude nevyhnutné brať do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu vinníkov, ktorou môžu spôsobiť značnú škodu iným prevádzkovateľom, najmä spotrebiteľom, tiež je nevyhnutné stanoviť pokutu na úrovni, ktorá zabezpečí, aby mala pokuta dostatočne odstrašujúci účinok.“

74 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano vo veci Dansk Rørindustri a i./Komisia, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 71.

predstavuje totiž iba jedno z mnohých kritérií hodnotenia, ktoré má Komisia k dispozícii.⁷⁵

je pokuta oveľa vyššia ako obrat výrobku v rámci EHP.⁷⁶

2. Tvrdenia účastníkov konania

92. V tomto odvolacom dôvode spoločnosť ADM namieta obrat na relevantnom trhu, ktorý Komisia v napadnutom rozhodnutí posudzovala ako „celosvetový“ obrat výrobku, zatiaľ čo odvolateľka považuje za relevantný obrat výrobku v rámci „EHP“.

93. Odvolateľka poukazuje najmä na body 75 až 81 napadnutého rozsudku a namieta, že Súd prvého stupňa porušil právne zásady platné pre výpočet pokút, a tým umožnil, aby Komisia v spornom rozhodnutí úplne ignorovala relevantný obrat výrobku v rámci EHP ako náležité východisko pre výpočet pokuty. Komisia sa totiž dopustila nesprávneho právneho posúdenia tým, že v spornom rozhodnutí nepoužila obrat výrobku v rámci EHP buď ako východisko pre výpočet pokuty alebo v ktorejkoľvek inej fáze. V dôsledku toho

94. Odvolateľka uznáva, že v bode 78 napadnutého rozsudku sú správne zhrnuté zásady pre stanovovanie pokút. Tvrdí však, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že svoje zistenia v prejednávanej veci neuplatnil.

95. Odvolateľka tvrdí, že v usmerneniach z roku 2006 sa stanovuje, ako sa má obrat výrobku v rámci EHP použiť ako náležité východisko pre posúdenie ujmy spôsobenej na hospodárskej súťaži na relevantnom trhu výrobku v rámci Spoločenstva a relatívny význam účastníkov kartelu vo vzťahu k dotknutému výrobku. Keby sa bola použila uvedená metóda, spoločnosť ADM by sa uložila len nepatrná časť spornej pokuty.

96. Komisia zdôrazňuje, že len Súd prvého stupňa má právomoc preskúmať, ako Komisia posúdila závažnosť protiprávneho konania

75 — Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano vo veci Dansk Rorindustri a i./Komisia, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 4, bod 71.

76 — Odvolateľka okrem toho vznesla podobnú výhradu vo veci Archer Daniels Midland a i./Komisia (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 2), ale v danom prípade jej tvrdenie súviselo s porušením zásady proporcionality, pokiaľ by sa nepoužilo kritérium obratu v rámci EHP (pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano vo veci Archer Daniels Midland a i./Komisia, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 2, bod 128 a nasl.).

v každom individuálnom prípade.⁷⁷ Súd prvého stupňa prihliadol na všetky relevantné faktory v súlade s právom a odpovedal na všetky tvrdenia spoločnosti ADM. Odvolací dôvod by sa preto mal zamietnuť.

ného výrobku je iba jedným z viacerých kritérií, ktoré treba zohľadniť. ADM, Na rozdiel od tvrdenia spoločnosti ADM by obmedzenie posúdenia súvislosti medzi uloženou pokutou a obratom predmetného výrobku na účely posúdenia jej primeranosti znamenalo skôr prisúdenie neprimeraného významu tomuto kritériu.

3. Napadnutý rozsudok a právne posúdenie

97. V bodoch 75 až 81 napadnutého rozsudku, ktoré odvolateľka cituje, Súd prvého stupňa preskúmava žalobný dôvod založený na porušení zásady proporcionality v tom rozsahu, v akom uložená pokuta presahuje obrat spoločnosti ADM v predaji uvedeného výrobku v EHP počas trvania kartelovej dohody, a zamietá ho. V bodoch 76 a 77 odkazuje na ustálenú judikatúru o posúdení závažnosti porušenia a poukazuje na to, že pri určení výšky pokuty je dovolené zohľadniť tak celkový obrat podniku, ako aj podiel dotknutých podnikov na relevantnom trhu, aj keď je dôležité, aby sa ani jednému z týchto číselných údajov neprípisovala neprimeraná dôležitosť v porovnaní s inými kritériami posúdenia, pretože stanovenie primeranej výšky pokuty nemôže byť výsledkom jednoduchého výpočtu založeného na celkovom obrate.

99. V bode 80 sa uvádza: “v každom prípade, samotná skutočnosť uvádzaná ADM, že uložená pokuta prekračuje výšku obratu dosiahnutého v EHP predajom tohto výrobku v priebehu obdobia, ktorého sa týka kartel, alebo ho prekračuje podstatným spôsobom, nepostačuje na preukázanie, že pokuta je neproporcionálna. V skutočnosti je potrebné posúdiť primeranosť tejto úrovne pokuty v závislosti od súboru kritérií, ktoré musí Komisia zohľadniť pri posudzovaní závažnosti porušenia, konkrétne samotnú povahu porušenia, jeho skutočný dopad na relevantný trh a rozsah geografického trhu. Opodstatnenosť Rozhodnutia vzhľadom na niektoré z týchto kritérií je preskúmaná nižšie, sledujúc pritom tvrdenia ADM.“

98. V bodoch 78 a 79 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uvádza, že obrat relevant-

100. Je teda zjavné, že na účely posúdenia významu tejto výhrady odvolateľky nestačí preskúmať len namiatané body 75 až 81 napadnutého rozsudku.

⁷⁷ — Rozsudok z 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisia, C-113/04 P, Zb. S. I-8831, bod 196.

101. Pre lepšie pochopenie treba v prvom rade vychádzať z toho, čo Súd prvého stupňa odvodil zo sporného rozhodnutia, pokiaľ ide o otázky, o ktorých sa tu diskutuje. V tejto súvislosti sa v bode 59 napadnutého rozsudku k posúdeniu závažnosti porušenia Komisiou uvádza:

„Na účely posúdenia týchto prvkov sa Komisia rozhodla vychádzať z obrátov, ktoré dotknuté strany dosiahli predajom glukonátu sodného na celosvetovej úrovni počas posledného roku, v ktorom trvalo porušenie, teda roku 1995. Komisia sa v tejto súvislosti domnievala, že „keďže [trh s glukonátom sodným je] globálny, tieto obraty [dávali] vernejší obraz o kapacite zúčastnených podnikov spôsobiť významnú škodu iným subjektom na spoločnom trhu a/alebo v EHP“ ... Komisia dodala, že podľa nej je táto metóda potvrdená skutočnosťou, že išlo o celosvetový kartel, ktorého predmetom bolo najmä rozdelenie trhov na celosvetovej úrovni a zamedzenie hospodárskej súťaži v určitých častiach na trhu EHP. Navyše sa domnievala, že celosvetový obrat účastníka kartelu poskytuje takisto predstavu o jeho príspevku k efektívnosti kartelu v jeho celku alebo naopak o nestabilite, ktorou by sa vyznačoval, ak by sa ho uvedený účastník nezúčastnil ...“.

102. V bodoch 82 až 87 napadnutého rozsudku ďalej Súd prvého stupňa dospel k záveru, že usmernenia nestanovujú, že obraty dotknutých podnikov — či už celkový obrat alebo obrat relevantného výrobku

— predstavujú východiskový bod pre výpočet pokút a už vôbec nie, že tieto kritériá sú jedinými relevantnými kritériami pre posúdenie závažnosti porušenia. Komisia však môže na obrat prihliadnuť ako na jeden z relevantných faktorov, najmä ak upraví výšku pokuty s cieľom zabezpečiť dostatočný odrádzajúci účinok v súlade s tretím až šiestym odsekom časti 1 A usmernení z roku 1998.

103. Na rozdiel od toho, čo tvrdí ADM, z bodov 378 až 382 rozhodnutia Komisie vyplýva, že Komisia v skutočnosti zohľadnila obrat relevantného výrobku, ktorý dotknuté podniky v tejto súvislosti získali. Aby mohla rozdielne posúdiť dotknuté podniky, vychádzala z ich celosvetového obratu glukonátu sodného počas posledného roku porušenia, teda v roku 1995.

104. V bode 87 napadnutého rozsudku sa stanovuje: “v prejednávacom prípade ide o kartel združujúci podniky ovládajúce takmer všetky podiely na trhu s relevantným výrobkom na celosvetovej úrovni. Okrem toho je kartel založený na určovaní cien a na rozdelení trhu pridelením predajných kvót. V takomto prípade sa Komisia môže v rámci rozdielneho zaobchádzania s dotknutými

podnikmi, ako urobila v prejednávacom prípade, oprávnene oprieť o obraty, ktoré členovia tohto kartelu dosiahli predajom glukonátu sodného na celosvetovej úrovni. Keďže účelom tohto rozdielného zaobchádzania je zhodnotiť efektívnu ekonomickú kapacitu porušiteľov spôsobíť škodu hospodárskej súťaži svojim protiprávnym správaním, a teda zohľadniť ich osobitnú váhu v rámci kartelu, Komisia neprekročila svoj široký rozsah voľnej úvahy, keď usúdila, že podiel jednotlivých členov kartelu na svetovom trhu je vhodným opisným ukazovateľom.“

105. Vo svojom ďalšom preskúmaní v bodoch 113 a 114 sa Súd prvého stupňa zaoberá tvrdením o nezohľadnení obratu výrobku v EHP. V súvislosti s posúdením, či došlo k porušeniu rovnosti zaobchádzania v porovnaní s rozhodnutím Fosfáty zinku⁷⁸, ktorý žalobkyňa na porovnanie cituje, Súd prvého stupňa v bode 113 okrem iného uvádza, že „okolnosti kartelu, ktoré sú predmetom Rozhodnutia, sú odlišné od tých, ktoré sa

vyskytovali v rozhodnutí nazývanom Fosfáty zinku. V skutočnosti kartel na trhu fosfátov zinku pokrýval len územie EHP, kým kartel týkajúci sa glukonátu sodného sa týkal celosvetového trhu.“ V bode 114 Súd prvého stupňa ďalej okrem iného uvádza, že „základná čiastka stanovená Komisiou za porušenie, ktorého sa dopustil ADM v prejednávacom prípade, je primeraná vzhľadom na celok okolností uvedených Komisiou v Rozhodnutí a vzhľadom na posúdenie niektorých z týchto okolností v tomto rozsudku“.

106. Z toho vyplýva, že na rozdiel od tvrdenia odvolateľky, Súd prvého stupňa nielenže zhrnul relevantné zásady, ale výsledné zistenia aj v predmetnom prípade uplatnil. Odpovedal tak na tvrdenie v súvislosti so zohľadnením obratu výrobku v EHP⁷⁹, a pritom ho v súlade s právom považoval len za jedno z viacerých kritérií. Následne vysvetlil, že (a prečo) obrat účastníkov kartelu z celosvetového predaja glukonátu sodného je vhodným východiskovým bodom pre výpočet pokuty, a tým aj výslovne objasnil, prečo sa ako východiskový bod nepoužil obrat relevantného výrobku v EHP. Súd prvého stupňa sa teda v právom požadovanom rozsahu vysporiadal s tvrdením odvolateľky.

78 — Rozhodnutie Komisie 2003/437/ES z 11. decembra 2001 o konaní podľa článku 81 Zmluvy ES a článku 53 Dohody o EHP (Vec COMP/E-1/37.027 — Fosfáty zinku), Ú. v. ES L 153, 2003, s. 1. Toto rozhodnutie je predmetom rozsudku Britannia Alloys & Chemicals/Komisia, už citovaného v poznámke pod čiarou 21.

79 — Treba uviesť, že toto tvrdenie odvolateľky zahŕňa dve úrovne nezohľadnenia: obrat výrobku v EHP sa nepoužil ako „východiskový bod“ pre výpočet, ani „neskôr“ pri posúdení pokuty. Ak sa namieta skutočnosť, že dotknutý obrat sa nepoužil ako východiskový bod pre výpočet, v podstate sa za tým skrýva kritika usmernení z roku 1998, v ktorých je východiskový bod pre výpočet stanovený úplne inak; pozri vyššie body 1 a 90 týchto návrhov.

107. Napokon posúdenie Súdu prvého stupňa, že „základná čiastka stanovená Komisiou za porušenie, ktorého sa dopustil ADM v prejednávacom prípade, je primeraná vzhľadom na celok okolností uvedených Komisiou v Rozhodnutí a vzhľadom na posúdenie niektorých z týchto okolností v tomto rozsudku“ nemožno v tomto odvolacom konaní preskúmať.⁸⁰

C — *Porušenie rovnosti zaobchádzania pri výpočte pokuty (štvrtý odvolací dôvod)*

1. Tvrdenia účastníkov konania

108. Ako odpoveď na opätovný pokus spoločnosti ADM o uplatnenie usmernení z roku 2006 ako korektívu usmernení z roku 1998 treba ešte raz uviesť, že usmernenia z roku 2006 sú v tejto veci irelevantné.⁸¹

110. Odvolateľka s odvolaním sa na body 107 až 113 napadnutého rozsudku namieta, že Súd prvého stupňa porušil rovnosť zaobchádzania, keď konštatoval, že objektívne rozdiely odôvodňujú rozdiely vo výške pokút vo vzťahu k priamo porovnateľnej veci Fosfáty zinku.⁸²

111. Po prvé, rozsudky, ktoré Súd prvého stupňa cituje v bodoch 108 až 110 sú irelevantné. Podľa ustálenej judikatúry, najmä podľa bodu 209 rozsudku Dansk Rørindustri, Komisia porušuje usmernenia, ak sa po ich prijatí od nich odkloní bez uvedenia odôvodnenia.

109. Na základe uvedeného by sa tento odvolací dôvod mal vyhlásiť za neprípustný v tom rozsahu, v akom je jeho cieľom zabezpečenie opätovného posúdenia pokuty, a vo zvyšnej časti za nedôvodný.

112. Po druhé, Súd prvého stupňa neurčil ani jediný relevantný faktor, na základe ktorého by sa veci Fosfáty zinku a Glukonát sodný od seba odlišovali, pokiaľ ide o aspekty, na ktoré Komisia prihliadla vo svojom rozhodnutí

80 — V tejto súvislosti pozri vyššie body 44 a 45 týchto návrhov.

81 — Pozri vyššie body 85 a 86 týchto návrhov.

82 — Pozri vyššie poznámku pod čiarou 78 týchto návrhov.

o pokute. Pri výpočte základnej výšky pokuty Komisia v oboch veciach zohľadnila zhodné faktory. Na rozdiel od toho, čo tvrdil Súd prvého stupňa, pri výpočte základnej čiastky sa nepoužil celosvetový obrat. Až v neskoršej fáze sa vo veci Glukonát sodný celosvetový obrat zohľadnil ako kritérium pre rozdelenie do troch skupín so zreteľom na odrádzajúci účinok. Pokuta, ktorá bola stanovená v spornom rozhodnutí, diskriminuje spoločnosť ADM v porovnaní s pokutou stanovenou vo veci Fosfáty zinku.

113. ADM napokon namieta, že Súd prvého stupňa v rámci svojej neobmedzenej právomoci v bode 114 napadnutého rozsudku konštatoval na základe faktorov, ktoré Komisia zohľadnila, že pokuta je primeraná.⁸³ Túto konštatáciu môže Súdny dvor výnimočne preskúmať z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Aj keby sa posúdili len tie faktory, z ktorých vychádzala Komisia pri svojom rozhodnutí, ako to urobil Súd prvého stupňa, prijal by sa záver, že táto vec je priamo porovnateľná s vecou Fosfáty zinku. Súd prvého stupňa nevymedzil nijaký ďalší dodatočný relevantný faktor, v dôsledku ktorého by nastal iný výsledok. ADM ďalej uvádza, že Súd prvého stupňa v rámci svojej neobmedzenej právomoci nemôže porušiť rovnosť zaobchádzania a umožniť Komisii, aby spoločnosti ADM uložila diskriminačnú pokutu, zatiaľ čo k ostatným podnikom by takto nepristupovala. Napokon, ak Súd prvého stupňa konštatoval dodatočný relevantný faktor, ktorý v tomto prípade odôvodňoval vyššiu pokutu,

mal ho dostatočne presne vymedziť. V tejto súvislosti je nedostatočné odôvodnenie, ktoré len odkazuje na všetky faktory, ktoré Komisia posúdila vo svojom rozhodnutí.

114. Komisia uvádza, že Súd prvého stupňa sa vo svojom rozhodnutí nedopustil nesprávneho právneho posúdenia. Predovšetkým odvolateľka samotná v konaní na prvom stupni nepredložila dostatočné dôkazy na preukázanie toho, v ktorých konkrétnych ohľadoch je táto vec porovnateľná s rozhodnutím Fosfáty zinku a ako presne bola porušená rovnosť zaobchádzania.

2. Právne posúdenie

115. Rovnosť zaobchádzania je všeobecnou zásadou práva Spoločenstva, ktorá sa preto v konaní podľa článku 81 ES musí dodržiavať.

116. Podľa ustálenej judikatúry rovnosť zaobchádzania vyžaduje, aby sa s porovnateľnými

⁸³ — V bode 114 záväzného anglického znenia napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa použil výraz „appropriate“, hoci ADM používa v pôvodnom anglickom znení odvolania výraz „proportionate“.

situáciami nezaobchádzalo rôznym spôsobom a aby sa s rôznymi situáciami nezaobchádzalo rovnakým spôsobom, pokiaľ takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené.⁸⁴

odvolávala, porovnateľná v zmysle uvedenej judikatúry.

117. Pokiaľ sa teda odvolateľka odvoláva v súvislosti s porušením rovnosti zaobchádzania na situáciu v inom kartele a na rozhodnutie Komisie v súvislosti s takou situáciou, treba poukázať na to, ako to urobil aj Súd prvého stupňa v bodoch 108 až 112 napadnutého rozsudku, že predchádzajúca rozhodovacia prax Komisie nemôže slúžiť ako právny rámec pre pokuty v oblasti hospodárskej súťaže a že rozhodnutia týkajúce sa iných vecí majú iba orientačný charakter, pokiaľ ide o existenciu údajnej diskriminácie, keďže je veľmi málo pravdepodobné, že by okolnosti týchto rozhodnutí, ako sú trhy, výrobky, podniky a dotknuté obdobia, boli rovnaké.⁸⁵

118. Za týchto okolností zostávalo na odvolateľke, aby pred Súdom prvého stupňa preukázala, prečo bola situácia, na ktorú sa

119. Bez toho, aby to odvolateľka namietala, napadnutý rozsudok obsahuje zhrnutie jej vyjadrenia pred Súdom prvého stupňa, ktoré znie takto: „Uvádza totiž, že hoci tieto dve veci sú sčasti súbežné a že sú porovnateľné nielen z hľadiska veľkosti predmetných trhov, ale aj z hľadiska závažnosti a dĺžky trvania porušenia, Komisia vzala do úvahy obmedzenú veľkosť trhu fosfátu zinku v Európe a v druhej uvedenej veci stanovila celkovú pokutu na 11,95 milióna eur (alebo 75 % celkovej výšky predaja predmetného výrobku) oproti 40 miliónom eur celkovej pokuty vo veci týkajúcej sa glukonátu sodného (čo znamená viac ako 200 % predaja predmetného výrobku v EHP). Okrem toho ADM uvádza, že vo veci nazvanej „Fosfáty zinku“ základná čiastka bola stanovená na 3 milióny eur v prípade podnikov, ktoré mali podiel na trhu väčší ako 20 %, a na 0,75 milióna eur v prípade podniku, ktorý mal trochu menší podiel na trhu. Pripomína, že v prípade glukonátu sodného Komisia stanovila východiskovú sumu pre výpočet pokuty na 10 miliónov eur v prípade podnikov, ktorých podiel na trhu bol vyšší ako 20 %, a na 5 miliónov eur v prípade tých, ktoré mali trochu menší podiel na trhu.“⁸⁶

84 — Rozsudok z 10. januára 2006, *International Air Transport Association a i./Komisia*, C-344/04, Zb. s. I-403, bod 95 a tam citovaná judikatúra.

85 — Rozsudok *Britannia Alloys & Chemicals/Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 21, bod 60 a tam citovaná ustálená judikatúra Súdneho dvora.

86 — Bod 95 napadnutého rozsudku.

120. Súd prvého stupňa na toto vyjadrenie odpovedal v napadnutých bodoch 113 a 114:

niektorých z týchto okolností v tomto rozsudku.“

„113 V prejednávacom prípade je potrebné konštatovať, *prima facie*, že okolnosti kartelu, ktoré sú predmetom Rozhodnutia, sú odlišné od tých, ktoré sa vyskytovali v rozhodnutí nazývanom „Fosfáty zinku“. V skutočnosti kartel na trhu fosfátov zinku pokrýval len územie EHP, kým kartel týkajúci sa glukonátu sodného sa týkal celosvetového trhu. Okrem toho na rozdiel od tohto prípadu sa kartel na trhu fosfátov zinku týkal len podnikov relatívne obmedzenej veľkosti. Celosvetový obrat predmetných podnikov v rozhodnutí nazývanom „Fosfáty zinku“ bol teda za rok 2000 medzi 7,09 a 278,8 milióna eur, kým v tomto prípade bol celosvetový obrat predmetných podnikov za rok 2000 medzi 314 miliónmi a 14,003 miliardy eur, z toho 13,936 miliardy eur v prípade ADM.

114 V každom prípade, aj keby všetky relevantné okolnosti na účely určenia príslušnej sumy pokuty vo veci, ktorá bola predmetom rozhodnutia nazývaného „Fosfáty zinku“, mohli byť považované za porovnateľné s tými, o ktoré ide v prejednávacom prípade, Súd prvého stupňa sa domnieva, v súlade so svojou plnou rozhodovacou právomocou, že základná čiastka stanovená Komisiou za porušenie, ktorého sa dopustil ADM v prejednávacom prípade, je primeraná vzhľadom na celok okolností uvedených Komisiou v Rozhodnutí a vzhľadom na posúdenie

121. V prvom z uvedených dvoch bodov Súd prvého stupňa v právom požadovanom rozsahu odpovedal na všetky tvrdenia spoločnosti ADM. Okrem toho treba v súvislosti s prejednávanou vecou poznamenať, že odvolateľka — ako vyplýva z jej vyjadrenia v napadnutom rozsudku — nepodala ucelenejšie vysvetlenie toho, v akých konkrétnych ohľadoch by sa oba prípady mali považovať za porovnateľné, pokiaľ ide o rozsah relevantných trhov a závažnosť a trvanie porušenia.

122. Pokiaľ ide o posúdenie, ktoré Súd prvého stupňa urobil v druhom uvedenom bode, treba nakoniec poznamenať, že Súdny dvor nemôže z dôvodu rovnosti nahradiť svojím posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa rozhodujúceho v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci o výške pokút.⁸⁷

123. Treba napokon poukázať na to, že súvislosť s rozsudkom Dansk Rørindustri a i./Komisia⁸⁸, na ktorú odvolateľka pouka-

⁸⁷ — Pozri vyššie bod 45 týchto návrhov.

⁸⁸ — Rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 4.

zuje, nevedie k žiadnemu výsledku. Odvolateľka tvrdila, že Komisia porušuje usmerenia, ak sa od nich odchyli bez odôvodnenia. Odvolateľka nepreukázala súvislosť medzi týmto tvrdením a rovnosťou zaobchádzania vo vzťahu k prípadu Fosfáty zinku.

trhového vplyvu kartelu. Namieta porušenie zásady dodržiavania vlastných pravidiel, chýbajúcu odpoveď Súdu prvého stupňa na otázku vplyvu v prípade zmeny vymedzenia trhu a neprípustnosť obracania dôkazného bremena.

124. Na základe uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor zamietol tento odvolací dôvod ako nedôvodný.

127. Vzhľadom na to, že tieto odvolacie dôvody sa do značnej miery prekrývajú, preskúvam ich spoločne.

D — Nesprávne právne posúdenie pri určení trhového vplyvu kartelu (piaty, šiesty a siedmy odvolací dôvod)

1. Úvodné poznámky

125. V časti 1A usmernení z roku 1998 sa na účely stanovenia základnej čiastky rozlišuje medzi tromi kategóriami závažnosti porušenia, ku ktorým sú priradené rôzne základné sumy, pričom ide o kategórie „mierne“, „závažné“ a „veľmi závažné“ porušenie. Suma je určená na základe viacerých kritérií, medzi inými aj „skutočného dosahu na trh, ak je možné ho merať“.

128. Spoločným východiskovým bodom týchto odvolacích dôvodov je skutočnosť, že spoločnosť ADM zastáva názor, že Komisia vymedzila relevantný trh výrobku príliš reštriktívne a že s tým súvisiace zistenia vzhľadom na skutočný trhový vplyv sú nesprávne. Komisia vymedzila relevantný trh výrobku ako „trh glukonátu sodného v tuhej a tekutej forme a jeho základného výrobku, kyseliny glukónovej“.⁸⁹

126. V tejto súvislosti odvolateľka tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, pokiaľ ide o stanovenie

129. V odpovedi na tvrdenia, ktoré ADM uviedla v správnom konaní, Komisia pripustila, že existovalo určité množstvo čiastočne substitučných výrobkov pre glukonát sodný v závislosti od jeho použitia, ale uznala, že nič

⁸⁹ — Bod 226 napadnutého rozsudku.

nedokazuje, že tieto výrobky vytvárali skutočný tlak na cenu glukonátu sodného. Naopak, Komisia usúdila, že viaceré dôkazy svedčili proti tvrdeniu, ktoré zastávala ADM. Uviedla, že neexistovali výrobky úplnej substitúcie glukonátu sodného a že vzhľadom na to, že tento výrobok bol vhodnejší pre životné prostredie, niektorí používatelia ho uprednostnili pred možnými substitučnými výrobkami. Okrem toho považovala tento názor za potvrdený jednak odpoveďami, ktoré poskytli klienti účastníkov kartelu a jednak samotnou existenciou kartelu obmedzeného na glukonát sodný, čo podľa nej naznačovalo, že sami účastníci považovali trh za obmedzený na glukonát sodný.⁹⁰

2. Tvrdenia účastníkov konania

130. Odvolateľka tvrdí, že v bode 238 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa nesprávne zamietol výhradu založenú na nesprávnom vymedzení relevantného trhu.

131. Poukazuje na body 226 až 239 napadnutého rozsudku a tvrdí, že Súd prvého stupňa porušil zásadu, podľa ktorej Komisia musí dodržiavať svoje vlastné pravidlá, teda v tomto prípade usmernenia o stanovovaní pokút. Pri skúmaní vplyvu kartelu na relevantný trh je

správne vymedzenie relevantného trhu výrobku nevyhnutným východiskovým bodom. Pokiaľ je, ako v tomto prípade, relevantný trh výrobku vymedzený príliš reštriktívne, závery, ktoré sa na základe takého vymedzenia urobia vzhľadom na vplyv kartelu, budú takisto nesprávne. Komisia vymedzila relevantný trh nesprávne, čo viedlo k nesprávnemu posúdeniu v súvislosti s trhovým vplyvom. Keďže glukonát sodný je len jedným z mnohých chelátových činidiel a je ľahko nahraditeľný, kartel nemal trhovú silu, ktorá sa mu prisudzovala.

132. Odvolateľka uvádza, že Súd prvého stupňa sa dopustil právneho omylu, keď vo svojej odpovedi na jej súvisiace tvrdenie uviedol, že ADM mala preukázať, že relevantný trh sa mal vymedziť inak, ako ho vymedzila Komisia. ADM v tejto súvislosti namieta, že je naopak vecou Komisie, aby preukázala vplyv kartelu na relevantný trh, súčasťou čoho je podľa usmernení aj vymedzenie relevantného trhu výrobku. Ak také vymedzenie neexistuje, dôkazné bremeno nemožno preniesť na druhého účastníka, teda na ADM.

133. Po druhé, odvolateľka s poukázaním na body 234 a 236 napadnutého rozsudku uvádza, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď neodpovedal na tvrdenie spoločnosti ADM o tom,

⁹⁰ — Bod 226 napadnutého rozsudku.

že dôkazy preukazujú, že pri širšom vymedzení trhu by kartel nemal na trh nijaký vplyv.

134. ADM tvrdí, že vo svojej žalobe pred Súdom prvého stupňa preukázala, okrem iného na základe tabuliek, že glukonát sodný predstavuje len 20% podiel relevantných chelátových činidiel. Podľa nej to je silný argument na podporu jej záveru, že kartelová dohoda nemala žiaden vplyv na kontrolu cien. ADM preukázala, že vývoj cien substitútov chelátových činidiel v čase pred, počas a po kartelovej dohode, ukazoval veľmi úzku cenovú koreláciu vo vzťahu ku glukonátu sodnému. Podľa ADM z týchto dôkazov jednoznačne vyplýva, že za cenový vývoj boli zodpovedné iné faktory ako kartelová dohoda.

135. Po tretie, s odvolaním na body 230, 234, 236 a 237 napadnutého rozsudku odvolateľka namieta, že Súd prvého stupňa prevrátil dôkazné bremeno, keď od ADM vyžadoval, aby preukázala, že pri neexistencii kartelovej dohody by ceny zostali rovnaké.

136. V odpovedi na tvrdenie spoločnosti ADM, že Komisia má povinnosť preukázať vývoj cien pri neexistencii kartelu, konkrétne že ceny by pri kartelovej dohode boli vyššie ako bez nej, Súd prvého stupňa v bodoch 177 a 184 napadnutého rozsudku uviedol, že táto úloha je nesmierne náročná. Napriek tomu v bode 237 vyžadoval od spoločnosti ADM,

aby preukázala, že kartel nemal žiaden vplyv. Podľa ADM tým Súd prvého stupňa v rozpore s právom prevrátil dôkazné bremeno. Podľa usmernení je Komisia povinná preukázať vplyv. Usmernenia však nestanovujú, že ADM je povinná preukázať, že vplyv neexistuje.

137. Komisia uvádza, že uvedené tvrdenie ADM je nedôvodné a vyplýva z nepochopenia napadnutého rozsudku. Ako Súd prvého stupňa objasnil v bode 229 napadnutého rozsudku, otázka vymedzenia trhu v tomto prípade nevzniká v súvislosti s konštatovaním porušenia, ale v súvislosti s posúdením závažnosti porušenia. Súd prvého stupňa konštatoval, že ADM v prvostupňovom konaní nepreukázala, že pri použití iného vymedzenia trhu by sa vplyv na relevantný trh musel posudzovať odlišne. ADM žiada, aby Súdny dvor v odvolacom konaní posúdil skutkovú okolnosť, ktorú spoločnosť sama nepreukázala v prvostupňovom konaní.

3. Napadnutý rozsudok

138. V bodoch 228 až 237 napadnutého rozsudku sa Súd prvého stupňa zaoberá podstatou tvrdenia ADM, že Komisia definovala relevantný trh výrobkov veľmi zužujúco, keď vylúčila substitúty glukonátu sodného, a preto nesprávne.

139. Súd prvého stupňa v prvom rade poukazuje na to, že ADM netvrdí, že relevantný trh výrobkov bol vymedzený nesprávne, s tým cieľom, aby preukázala, že Komisia porušila článok 81 ods. 1 ES. ADM nepopiera, že svojou účasťou na kartelovej dohode v súvislosti s glukonátom sodným sa dopustila porušenia v zmysle uvedeného ustanovenia.⁹¹

140. Súd prvého stupňa ďalej uvádza, že v tejto veci ide naopak o výhradu, že Komisia uložila spoločnosti ADM veľmi vysokú pokutu, najmä preto, že uznala existenciu konkrétneho vplyvu kartelu na relevantný trh a že túto skutočnosť zohľadnila pri určení výšky pokuty. Túto argumentáciu je však možné prijať iba vtedy, ak ADM preukáže, že keby Komisia inak vymedzila relevantný trh výrobkov, musela by konštatovať, že porušovanie nemalo konkrétny vplyv na trh definovaný ako trh glukonátu sodného a jeho substitútov.⁹²

141. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti objasňuje, že skúmanie vplyvu kartelu na trh podľa časti 1A usmernení z roku 1998 so sebou nevyhnutne prináša potrebu uchýliť sa k domnienkam, najmä s cieľom preskúmať, aká by bola cena relevantného výrobku, pokiaľ by kartel neexistoval.⁹³ Predovšetkým Komisia — a rovnako aj jej protistrana, ak to

popiera⁹⁴ — má povinnosť posúdiť, aká by bola cena relevantného výrobku, pokiaľ by kartel neexistoval, pričom sa nevyhne riskantným špekuláciám, ktoré však musí vyvážiť dostatočne pravdepodobnými dôkazmi, ktorých množstvo sa nedá presne určiť.⁹⁵

142. ADM sa nepodarilo vyvrátiť analýzu uskutočnenú Komisiou v jej rozhodnutí, pokiaľ ide o trh glukonátu sodného, a neposkytla ani hrubé porovnanie úrovne cien, ktoré sa skutočne uplatňovali v období kartelu na širšom trhu chelátových činidiel, a úrovne, ktorá by s najväčšou pravdepodobnosťou prevládala na tom istom širšom trhu, keby kartel obmedzený na glukonát sodný nevznikol.⁹⁶

4. Právne posúdenie

143. Z predložených troch odvolacích dôvodov sa budem najskôr zaoberať posledným z nich, pretože som toho názoru,

91 — Súd prvého stupňa teda implicitne naznačoval, že v takom prípade (ktorý v prejednávanej veci nenastal), by sa otázka bremena tvrdenia a dôkazného bremena posudzovala inak ako v tejto veci. V súvislosti s bremenom tvrdenia a dôkazným bremenom, pokiaľ ide o existenciu alebo neexistenciu porušenia, pozri ďalej bod 166 a nasl. týchto návrhov.

92 — Bod 230 napadnutého rozsudku.

93 — Pozri body 175 až 178 napadnutého rozsudku a odkaz na ne v bode 230 toho istého rozsudku.

94 — Pozri body 232 a 233 napadnutého rozsudku.

95 — Pozri bod 176 napadnutého rozsudku a odkaz v bode 230 toho istého rozsudku na zhrnutie v bode 178.

96 — Bod 236 napadnutého rozsudku.

že objasnením otázky „dôkazného bremena“ aspoň čiastočne odpoviem aj na zvyšné dva odvolacie dôvody — porušenie zásady dodržiavania vlastných pravidiel a neposkytnutie odpovede na otázku vplyvu v prípade zmeny vymedzenia trhu.

144. Použitie výrazu „dôkazné bremeno“ je na tomto mieste nevhodné a zavádzajúce. V tomto prípade ide totiž predovšetkým o procesnú povinnosť tvrdenia skutočností a ich odôvodnenia. Myslí sa tým príslušná zodpovednosť účastníkov konania za odôvodnenie skutočností, ktoré môžu predložiť na podporu svojho konkrétneho stanoviska. Každý účastník konania musí najskôr presvedčivo tvrdiť jednotlivé, preňho priaznivé skutočnosti, pričom tvrdenia jednej strany sú kritériom protitvrdení druhej strany.

145. Presnejšie povedané, odôvodnené tvrdenie Komisie môže byť vyvrátené iba rovnako odôvodneným tvrdením protistrany alebo protistrán. Iba v prípade, ak obaja účastníci použijú presvedčivú argumentáciu a dospejú k rozdielnym záverom, použijú sa pravidlá o dôkaznom bremene.⁹⁷

97 — Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott 8. decembra 2005 vo veci *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija* (rozsudok z 21. septembra 2006, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, bod 73).

146. V tomto prípade Komisia pri posúdení závažnosti porušenia na účely stanovenia pokuty vychádzala z vymedzenia relevantného trhu výrobkov.

147. Súd prvého stupňa zjavne považoval toto vymedzenie za presvedčivé podľa uvedených pravidiel o dôkaznom bremene, pretože tento prístup prijal ako základ pre svoje ďalšie posúdenie. V tom nemožno vidieť žiadne nesprávne právne posúdenie.

148. Súd prvého stupňa vo svojom odôvodnení jednoznačne vysvetlil, že nestačí, ak ADM len tvrdí, prípadne podľa potreby preukáže, že pôvodné vymedzenie trhu je nesprávne; treba tiež preukázať, ako z toho vyplýva podstatne odlišné posúdenie závažnosti porušenia. Súd z toho implicitne vyvodzuje, že nie je úplne jednoznačné — ako tvrdí ADM — že nesprávne vymedzenie relevantného trhu v takom prípade ako je tento má za následok nesprávne posúdenie vplyvu kartelu. Súd prvého stupňa preto metodicky ukladá účastníkovi, ktorý spochybňuje posúdenie Komisie, v tomto prípade ADM, povinnosť vykonať a predložiť tie isté analytické kroky, ktoré musí Komisia dodržať vo svojom posúdení.

149. Súd prvého stupňa preto od odvolateľky žiadal, aby vo svojich vyjadreniach predložila analýzu prinajmenšom s rovnakým odôvodnením. Ak ADM chcela úspešne namietať vyjadrenia Komisie, ktoré Súd prvého stupňa považoval za úplne presvedčivé, spolu so zisteniami v spornom rozhodnutí — takisto rovnako presvedčivými — mohla tak urobiť len na základe tvrdení, ktoré mali byť rovnako presvedčivé a odôvodnené. Vzhľadom na okolnosti tejto veci to potom zahŕňa nielen vyjadrenia o pôvodnom vymedzení trhu, ale aj tie, ktoré sa týkajú všetkých ostatných posúdení zo strany Komisie.

150. V bodoch 230 a 237 napadnutého rozsudku slovami „nemalo konkrétny dopad“ a „neexistoval“ a „alebo bol zanedbateľný“, Súd prvého stupňa jednoznačne uvádza, že len v tom prípade, keby existujúci kartel nemal vplyv na širší trh s chelátovým činidlami, ktorý existoval podľa ADM, bola by dostatočne preukázaná nesprávnosť názoru Komisie v súvislosti s vplyvom kartelu na relevantný trh. Tvrdenie, že sa vymedzenie trhu zmenilo, preto malo byť doplnené o odôvodnené tvrdenie, že kartelová dohoda nemala vplyv na relevantný trh, to znamená, že bola neúspešná, pretože sa ňou nedosiahol žiaden výsledok.

151. Súd prvého stupňa zastáva názor, že ADM zostáva povinnosť to „preukázať“ alebo predložiť dôkazy, ktoré by spolu predstavovali „súbor navzájom súvisiacich dôkazov preukazujúcich s primeranou pravdepodobnosťou“⁹⁸, a to porovnaním cien pri existencii

kartelu s cenami pri neexistencii kartelu⁹⁹, pričom ceny pri neexistencii kartelu možno preukázať, ako to Súd prvého stupňa uviedol v bodoch 175 až 178, len na základe domnienok.

152. Touto analýzou Súd prvého stupňa preukázal platne a bez právnych omylov, v súlade so všeobecnými pravidlami bremena tvrdenia a dôkazného bremena, prečo sa ADM nepodarilo vyvrátiť zistenia Komisie, ktoré sú v tejto veci sporné.

153. Ale aj keby Súdny dvor vo svojom rozsudku nemohol prijať tieto tvrdenia Súdu prvého stupňa, rozsudok Súdu prvého stupňa by sa napriek tomu nemusel zamietnuť. Jeho výroková časť je totiž správna aj z ďalších právnych dôvodov, čo znamená, že odvolanie sa musí zamietnuť.¹⁰⁰ Subsidiárne by som chcela zhrnúť úvahy, na ktorých sa toto konštatovanie zakladá:

154. Tri odvolacie dôvody, ktoré treba preskúmať, obsahujú vnútornú, zjavne rozporuplnú argumentáciu, ktorá neobstoí pred

98 — Bod 237 napadnutého rozsudku.

99 — Body 232 až 236 napadnutého rozsudku s odkazom na body 196 a 197 toho istého rozsudku.

100 — Pozri rozsudok z 9. júna 1992, Lestelle/Komisia, C-30/91 P, Zb. s. I-3755, bod 28.

preskúmaním podľa logických pravidiel a na základe skúseností, a preto nemôže vyvrátiť zistenia Komisie, ktoré sú v tejto veci sporné. Presnejšie povedané, ADM pripúšťa, že kartelové dohody sa uzatvárali počas niekoľkých rokov, ale nedosahovali vraj žiaden výsledok, pretože taká dohoda nemohla mať žiaden vplyv na „širšom trhu“. Neexistuje však ani najmenší náznak toho, že táto argumentácia je správna. Účasť na postupoch v rozpore s hospodárskou súťažou má totiž vo všeobecnosti za cieľ maximalizovať zisky podniku.¹⁰¹ ADM však napriek tomu tvrdí, že v tomto prípade investovala čas, energiu a peniaze počas niekoľkých rokov do kartelu, ktorý nemal žiaden ziskový vplyv. Samotné toto tvrdenie nie je vierohodné. Vzhľadom na dobre známu protiprávnosť kartelových dohôd a hrozbu pokút by bolo paradoxné, keby sa takáto nezisková kartelová dohoda roky zachovávala.¹⁰² Vzhľadom na to, že tomuto tvrdeniu spolu s predloženým vymedzením trhu chýba akákoľvek logika, nemožno ním vyvrátiť zistenia Komisie v súvislosti s vplyvom kartelu na relevantný trh, vrátane vymedzenia takého trhu.

155. V dôsledku toho treba odvolací dôvod založený na porušení pravidiel dôkazného bremena v každom prípade zamietnuť.

156. Z toho vyplýva, že pokiaľ ide o zásadu dodržiavania vlastných pravidiel, ktorej nedodržanie ADM namietala, Súd prvého stupňa sa ani v tomto ohľade nedopustil nesprávneho právneho posúdenia. Povinnosťou Komisie nebolo preukázať vplyv kartelu na „širší“ trh, ktorý ADM vymedzila. Nebol na to dôvod, pretože ADM sa nepodarilo vyvolať pochybnosti o správnosti vymedzenia a analýze predloženej Komisiou.

101 — Pozri rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 53.

102 — Pre úplnosť treba poukázať na to, že toto posúdenie skutkového stavu sa týka inej situácie — pokiaľ ide o dôkazné právo — ako je situácia posudzovaná v bode 159 rozsudku z 9. júla 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, T-224/00, Zb. s. II-2597. V uvedenom prípade Súd prvého stupňa zamietol rozhodnutie Komisie v tom rozsahu, v ktorom stanovovalo, že „je nepredstaviteľné, aby sa účastníci konania viackrát stretli v rôznych častiach sveta... počas takého dlhého obdobia, a aby to nemalo vplyv na trh s lyžínou“. Súd prvého stupňa rozhodol, že toto tvrdenie nemalo žiadnu dôkaznú hodnotu, pretože vychádzalo z domnienok a nie z objektívnych ekonomických faktorov (pozri aj rozsudok Debroux, už citovaný poznámke pod čiarou 34, s. 8). Súhlasím s týmto názorom Súdu prvého stupňa, ktorý sa týka situácie, v ktorej dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia má Komisia. V prednáwanej veci je však situácia iná. Dospeli sme do bodu, keď je povinnosťou odvolateľky preukázať legitímne pochybnosti, pokiaľ ide o správnosť zistení týkajúcich sa vplyvu kartelovej dohody na relevantný trh, vrátane vymedzenia tohto trhu. V súvislosti s tým je vecou odvolateľky, aby preukázala priebeh udalostí aspoň tak presvedčivo, aby vyvolala spomínané „legitímne pochybnosti“. Podľa môjho názoru sa jej to v tomto prípade vôbec nepodarilo.

157. Rovnako nemožno uznať ani posledný z troch odvolacích dôvodov, ktoré tu preskúvam, konkrétne že Súd prvého stupňa sa nevyšporiadal s tvrdeniami spoločnosti ADM, že keby bolo vymedzenie trhu iné, dôkazy by preukázali, že kartel nemal vplyv na trh.

158. Ako už bolo uvedené¹⁰³, podľa pravidiel týkajúcich sa dôkazného bremena a bremena tvrdenia, je jednoznačné, a preto právne nenapadnuteľné, že Súd prvého stupňa od ADM žiadal, aby odôvodnenými tvrdeniami spochybnila sporné zistenia Komisie, vrátane vymedzenia trhu, v takom rozsahu, aby ich vyvrátila. V tejto súvislosti je vecou Súdu prvého stupňa, aby posúdil hodnotu, ktorú treba prisúdiť jednotlivým dôkazom, ktoré sú mu predkladané¹⁰⁴, čo znamená, že s výnimkou nesprávneho vyhodnotenia dôkazov¹⁰⁵, ktoré v tejto veci nebolo napadnuté, je významné to, či sa ADM podarilo Súdu prvého stupňa presvedčiť. Preto nemožno nič namietat voči tomu, že Súd prvého stupňa od ADM žiada, aby porovnávala cenové úrovne: porovnávala vývoj cien s kartelovou dohodou a bez nej¹⁰⁶, čo je nedeliteľnou súčasťou posúdenia vplyvu kartelu na relevantný trh. Na tento účel je nevyhnutné vykonať a predložiť tie isté analytické kroky, ktoré musí aj Komisia dodržiavať vo svojom posúdení.

159. Odvolateľka nepochybne¹⁰⁷ predložila jednu z týchto cenových úrovní¹⁰⁸, ale určite nie obe. Nič v jej tvrdeniach nenaznačuje, že by tvrdila, že vychádzala z nevyhnutných hypotéz¹⁰⁹, ktoré by mohli preukázať takú

úroveň cien, „ktorá by s najväčšou pravdepodobnosťou prevládala na širšom trhu, keby neexistovala kartelová dohoda obmedzená na glukonát sodný“.

160. V bodoch 234 a 236 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa toto zistenie dostatočne odôvodnil a žiadne pochybenie nie je zjavné.

161. Na základe uvedeného by sa mal skúmaný odvolací dôvod zamietnuť v celom rozsahu.

E — Nesprávne právne posúdenie pri určení dátumu ukončenia kartelu (ôsmy, deviaty, desiaty a jedenásty odvolací dôvod)

1. Úvodné poznámky

162. Podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 dĺžka trvania porušenia ovplyvňuje výpočet

103 — Pozri vyššie bod 145 a nasl. týchto návrhov.

104 — Pozri ustálenú judikatúru, okrem iného rozsudky z 1. júna 1994, Komisia/Brazzelli Lualdi a I., C-136/92 P, Zb. s. I-1981, bod 66 a z 15. júna 2000, Dorsch Consult/Rada a Komisia, C-237/98 P, Zb. s. I-4549, bod 50.

105 — V súvislosti s nesprávnym vyhodnotením dôkazov pozri podrobnejšie bod 202 týchto návrhov.

106 — Pozri bod 236 napadnutého rozsudku: na jednej strane úroveň cien na širšom trhu s chelátovými činidlami počas kartelovej dohody, na druhej strane úroveň cien, ktorá by s najväčšou pravdepodobnosťou na širšom trhu prevládala, keby kartelová dohoda obmedzená na glukonát sodný neexistovala.

107 — Ide o posúdenie skutkového stavu, ktoré nepatrí do právomoci súdu rozhodujúceho o odvolaní, pozri vyššie bod 44 týchto návrhov.

108 — Skutočnosť uvedené v bode 134 týchto návrhov majú pravdepodobne za cieľ opísať úroveň cien na širšom trhu s chelátovými činidlami počas existencie kartelovej dohody.

109 — Pozri v tejto súvislosti bod 141 týchto návrhov.

pokuty, konkrétne vo forme zvýšenia podľa časti 1B usmernení z roku 1998.¹¹⁰

v dňoch 3. až 5. júna 1995 v Anaheime (Kalifornia) nemôže byť považované za pokračovanie porušovania.¹¹²

163. V súvislosti so štyrmi odvolacími dôvodmi, ktoré odvolateľka špecifikovala vo vzťahu k otázke dátumu ukončenia kartelovej dohody, tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď prijal záver Komisie o tom, že ADM bola účastníčkou kartelovej dohody tri roky a 11 mesiacov, od júna 1991 do júna 1995, v dôsledku čoho sa jej pokuta zvyšuje o 35 %. V skutočnosti však účasť ADM trvala len tri roky a štyri mesiace, od októbra/novembra 1991 do 4. októbra 1994.¹¹¹ Podľa toho preto treba pokutu znížiť.

165. Odvolateľka nasmerovala svoje štyri odvolacie dôvody proti posúdeniu, ktoré v tejto súvislosti urobil Súd prvého stupňa: porušenie článku 81 ES nesprávnym uplatnením pravidiel o ukončení účasti na kartele, nesprávne vyhodnotenie dôkazov v súvislosti s ukončením účasti ADM, porušenie článku 81 ES v súvislosti so stretnutím v Anaheime a nesprávne vyhodnotenie dôkazov v súvislosti s údajnou poznámkou spoločnosti Roquette.

164. Odvolateľka pred Súdom prvého stupňa konkrétne tvrdila, že Komisia sa dopustila nesprávneho posúdenia, keď sa domnievala, že porušovanie pretrvávalo až do júna 1995. Tvrdila jednak, že svoju účasť na karteli ukončila počas stretnutia 4. októbra 1994 v Londýne a že stretnutie, ktoré sa uskutočnilo

166. Skôr než podrobne preskúmam tieto odvolacie dôvody, chcela by som najskôr opäť uviesť niekoľko poznámok v súvislosti s procesným rozložením dôkazného bremena a bremena tvrdenia, keďže otázka, ktorá stojí pred nami, sa sčasti odlišuje od toho, čo už bolo uvedené.¹¹³

110 — Podľa časti 1B usmernení z roku 1998: krátkodobé porušenia (vo všeobecnosti v dĺžke trvania kratšej ako jeden rok): bez zvýšenia výšky pokuty; strednodobé porušenia (vo všeobecnosti v dĺžke trvania od jedného do piatich rokov): zvýšenie až do 50 % výšky pokuty stanovenej podľa závažnosti; dlhodobé porušenia (vo všeobecnosti v dĺžke trvania viac ako päť rokov): zvýšenie až do 10 % za rok vo výške pokuty stanovenej podľa závažnosti.

111 — Aj keď sa údaje, ktoré tu odvolateľka uvádza, nielen v súvislosti s dátumom ukončenia, ale aj v súvislosti so začiatkom, líšia s tým, čo zistila Komisia, vecné vyjadrenia odvolateľky pred Súdnym dvorom, a samozrejme aj pred Súdom prvého stupňa, sa obmedzujú len na dátum ukončenia porušenia.

167. Je pravda, že aj odvolací dôvod, ktorý sa tu má preskúmať, sa v konečnom dôsledku týka stanovenia pokuty. Táto časť stanov-

112 — Bod 240 napadnutého rozsudku.

113 — Pozri vyššie bod 144 a nasl. týchto návrhov.

vania pokuty však vychádza z kritéria trvania kartelu. Toto kritérium je obsahovo naplnené zisteniami Komisie týkajúcimi sa existencie porušení pravidiel hospodárskej súťaže a jej závermi v tejto súvislosti.

s hospodárskou súťažou odvodí len z niekoľkých indícií alebo zo zhody okolností, ktoré vo svojej vzájomnej súvislosti môžu predstavovať dôkaz o porušení pravidiel hospodárskej súťaže, ak neexistuje nijaké iné vierohodné vysvetlenie.¹¹⁶

168. Pokiaľ ide o dĺžku trvania kartelovej dohody alebo individuálnu účasť podnikov na tejto dohode, ako v tomto prípade, je Komisia povinná uviesť dôkazy o dátumoch, ktoré stanovila v spornom rozhodnutí.¹¹⁴ V sporoch o porušenie pravidiel hospodárskej súťaže je totiž Komisia povinná preukázať porušenia, ktoré zistila a predložiť dôkazy, ktoré v právom požadovanom rozsahu preukážu existenciu okolností zakladajúcich porušenie.¹¹⁵

170. Ak je účasť podnikov na stretnutiach majúcej zjavne protisúťažnú povahu preukázaná, pre dôkazné bremeno platí pravidlo, že je vecou dotknutého podniku, aby preukázal, že sa na týchto stretnutiach nezúčastnil s úmyslom porušovania hospodárskej súťaže, tým, že preukáže, že svojim konkurentom oznámil, že sa na týchto stretnutiach zúčastňuje s iným cieľom ako oni.¹¹⁷ Za riadnu obranu sa nepovažuje, ak podnik tvrdí, že sa potajomky alebo skryto z kartelovej dohody stiahol.¹¹⁸

169. V tejto súvislosti nie je nezvyčajné, keď sa existencia postupov alebo dohôd v rozpore

114 — Pokiaľ ide o objektívne dôkazné bremeno (to znamená v prípade, kde je určitá skutočnosť nepreukázateľná — *non liquet*), prvá veta článku 2 ods. 1 nariadenia č. 1/2003, ktorá sa ešte neuplatňovala v prejednávanej veci, obsahuje ekvivalentné pravidlo; v tejto súvislosti pozri SÄCKER, JAEKS: Kommentierung zu Art. 81 EG, bod 815. In: HIRSCH, MONTAG, SÄCKER: *Europäisches Wettbewerbsrecht, Münchener Kommentar zum Europäischen und Deutschen Wettbewerbsrecht (Kartellrecht)*. Zv. 1.

115 — Pozri ustálenú judikatúru, najmä rozsudok zo 17. decembra 1998, *Baustahlgewebe/Komisia*, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58. Pozri aj HACKSPIEL: § 24 Beweisrecht, bod 13. In: Rengeling, Middeke, Gellermann: *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union: V práve hospodárskej súťaže je vecou Komisie, aby preukázala existenciu porušenia hospodárskej súťaže, najmä skutočnosť, že podnik sa zúčastňoval na kartelovej dohode a dĺžku trvania porušenia*.

116 — Rozsudok *Aalborg Portland a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 101, bod 57. V tejto súvislosti pozri aj bod 55: „Vzhľadom na to, že zákaz účasti na dohodách v rozpore s hospodárskou súťažou a sankcie, ktoré možno porušiteľom uložiť, sú dobre známe, je bežné, že činnosti, ktoré súvisia s takými postupmi a dohodami, sa ukutočňujú tajne, rovnako aj stretnutia, že často prebiehajú v nečlenských štátoch a že je tu snaha znížiť príslušnú dokumentáciu na minimum.“ a bod 56: „Aj keď Komisia objaví dôkazy, ktoré výslovne preukazujú protiprávne kontakty medzi obchodnými subjektmi, ako napríklad zápisnice, ide väčšinou o skratkovité a neúplné písomnosti, a preto treba často rekonštruovať niektoré skutočnosti pomocou dedukcie.“

117 — Rozsudok *Aalborg Portland a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 101, bod 81 s ďalšími odkazmi, a rozsudok zo 14. júla 2005, *Acerinox/Komisia*, C-57/02 P, Zb. s. I-6689, bod 46 s ďalšími odkazmi. Pozri aj *Hackspiel*: c. d., bod 13.

118 — Rozsudok *Aalborg Portland a i./Komisia*, už citovaný v poznámke pod čiarou 101, body 84 a 85.

171. Po tomto objasnení dôkazného bremena však nemožno stratiť zo zreteľa aspekt bremena tvrdenia a odôvodnenia, ktorý už bol skôr preskúmaný.¹¹⁹ Lebo aj keď Komisia má dôkazné bremeno v súvislosti so svojimi zisteniami, ktoré urobila v spornom rozhodnutí, napriek tomu je to predovšetkým žalobca — v tomto prípade ADM — ktorý má tvrdiť okolnosti a indicie, spôsobilé vyvolať pochybnosti o správnosti zistení, z ktorých vychádza napadnuté opatrenie¹²⁰, pričom presvedčivosť tvrdení Komisie je kritériom pre silu jeho protitvrdení.

2. Porušenie článku 81 ES nesprávnym uplatnením pravidiel o ukončení účasti na kartelovej dohode

a) Tvrdenia účastníkov konania

173. Odvolateľka s poukázaním na body 247 až 253 napadnutého rozsudku namieta, že Súd prvého stupňa porušil článok 81 ES tým, že nesprávne uplatnil pravidlá o ukončení účasti na kartelovej dohode. Súd prvého stupňa síce správne uplatnil test „verejného dištancovania sa“, ktorý je relevantný v súvislosti s ukončením účasti na kartelovej dohode, napriek tomu však mal zo skutočnosti, že ADM odišla zo stretnutia kartelu 4. októbra 1994 v Londýne, vyvodiť záver, že ukončila svoju účasť v kartele.

172. Posúdenie skutkového stavu a dôkazov je v zásade vecou Súdu prvého stupňa¹²¹, pričom logicky sem patrí aj posúdenie váhy vyjadrení, a v odvolacom konaní ho možno namietat len obmedzene, najmä v súvislosti s nesprávnym vyhodnotením dôkazov.¹²²

174. Súd prvého stupňa však nevyvodil tento záver z týchto skutočností — že ADM počas uvedeného stretnutia (i) pohrozila, že sa z dohody stiahne, ak nebudú splnené jej podmienky; (ii) stanovila ultimátum a (iii) odišla zo stretnutia, keď jej ultimátum nebolo splnené. Súd prvého stupňa nesprávne zahrnul do testu verejného dištancovania sa subjektívny prvok, a to posudzovaním úmyslov ADM. Jej odchod zo stretnutia považoval za negociačnú stratégiu a 4. október 1994 preto podľa neho nebol dňom ukončenia.

119 — Pozri vyššie bod 144 a nasl. týchto návrhov.

120 — Hackspiel: c. d., bod 13.

121 — Pozri vyššie bod 44 a nasl. týchto návrhov.

122 — Podrobnejšie k otázke nesprávneho vyhodnotenia dôkazov pozri ďalej bod 202 a nasl. týchto návrhov.

175. Test verejného dištancovania sa však musí chápať ako výlučne objektívny test. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že koncept protiprávnej dohody alebo zosúladeného postupu má objektívny cieľ, vyžaduje „vedomý konsenzus“¹²³ a „jednoznačný prejav vôle“.^{124 125} Podľa judikatúry ani tajné stiahnutie sa z kartelovej dohody sa nepovažuje za riadnu obranu.¹²⁶ Odvolateľka uvádza, že rovnako ani skrytý úmysel naďalej sa zúčastňovať na kartelovej dohode po verejnom dištancovaní sa nemožno považovať za priťažujúcu okolnosť. Keby išlo o negociačnú stratégiu, tak ňou bola tá, ktorá zlyhala. V každom prípade článok 81 ES postihuje zjavné konanie, nie protiprávne myšlienky.

177. Skutočnosti v bodoch 248 a 249 napadnutého rozsudku sú napokon podľa odvolateľky po prvé nesprávne a po druhé irelevantné, pretože ich Komisia neuvádza vo svojom rozhodnutí ani vo svojom vyjadrení k žalobe.

178. Komisia bráni napadnutý rozsudok.

176. Okrem toho po odchode odvolateľky zo stretnutia, a teda po jej stiahnutí sa z dohody, sa táto dohoda aj tak ukončila pre nevyriešené rozpory. Následne už nedošlo k nijakým ďalším konaniam v súvislosti s dohodou, čo naznačuje aj skutočnosť, že sa skončilo odovzdávanie údajov o predajoch, čo samotný Súd prvého stupňa uznal v bode 252 napadnutého rozsudku.

b) Napadnutý rozsudok a právne posúdenie

179. Súd prvého stupňa v bode 246 napadnutého rozsudku zdôrazňuje test „verejného dištancovania sa“. Záver, že ADM definitívne ukončila svoju účasť na kartelovej dohode, možno prijať len vtedy, „ak sa verejne dištancovala od obsahu stretnutí“. Následne v bode 247 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa nepovažuje odchod ADM zo stretnutia 4. októbra 1994 v Londýne za definitívne ukončenie jej účasti na kartelovej dohode, pretože ADM sa verejne nedištancovala od cieľov kartelovej dohody, ale naopak, jej snahy o vyriešenie nezhôd medzi účastníkmi kartelu a o dosiahnutie kompromisu svedčia o tom, že uznala skutočnosť, že kartelová dohoda sa bude ďalej vykonávať.

123 — V originále „knowing consensus“.

124 — Anglické pôvodné znenie nie je v tomto bode úplne zjrejmé. V origináli odvolateľka uviedla „manifest concurrence of wills“, ale v citácii z rozsudku zdôraznila slová „manifestation of the wish“.

125 — Odvolateľka na podporu svojho názoru cituje z dvoch rozsudkov: z rozsudku zo 6. januára 2004, BA1/Komisia, C-2/01 P a C-3/01 P, Zb. s. I-26, bod 102 („Na to, aby sa dohoda v zmysle článku 85 ods. 1 Zmluvy považovala za uzatvorenú na základe tichého súhlasu, je nevyhnutné, aby prejav vôle jednej zo zmluvných strán smerujúci k dosiahnutiu protisúťažného cieľa, predstavoval výslovnú alebo implicitnú výzvu na spoločné naplnenie tohto cieľa...“), a z rozsudku zo 14. júla 1972, Imperial Chemical Industries/Komisia, 48/69, Zb. s. 619, bod 64 („... koordinácia medzi podnikmi, ktorá... vedome nahrádza praktickú spoluprácu, s ktorou sú spojené riziká pre hospodársku súťaž...“) (kurzívou zvýraznila odvolateľka).

126 — Rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 101.

Súd prvého stupňa v dôsledku toho súhlasí s názorom Komisie, že toto konanie možno považovať za negociačnú stratégiu a nie za ukončenie účasti na kartelovej dohode.

cieľa. Myslí sa tým taký cieľ, ktorý (už) nemá protisúťažnú povahu.

180. Vzhľadom na to, že odvolací súd nemôže nanovo posudzovať skutkový stav¹²⁷, pri skúmaní tohto odvolacieho dôvodu sa treba obmedziť na otázku, či pri posúdení skutkového stavu možno prihliadnuť na pohnútky spoločnosti ADM, ktoré ju viedli k tomu, aby odišla zo stretnutia 4. októbra 1994 v Londýne.

183. Takýto názor sa zdôrazňuje najmä v rozsudku Aalborg Portland a i./Komisia:

181. Odvolateľka nepopiera, že 4. októbra 1994 sa v Londýne uskutočnilo jedno zo stretnutí, ktoré „majú zjavne protisúťažnú povahu“.¹²⁸ V tomto prípade je vecou odvolateľky, ako už bolo uvedené vyššie, aby predložila dôkazy o tom — a v prípade potreby preukázala — že pri svojej účasti na týchto stretnutiach nemala protisúťažný úmysel alebo pred svojimi konkurentmi dala najavo, že sa na stretnutí zúčastňuje s odlišným cieľom ako oni.¹²⁹

„84 V tejto súvislosti strana, ktorá tacitne schvaľuje protiprávnu iniciatívu bez toho, aby sa verejne dištancovala od jej obsahu alebo o nej informovala príslušné správne orgány, účinne podporuje trvanie protiprávneho konania a bráni v jeho odhalení. Toto účasníctvo predstavuje pasívnu formu účasti na protiprávnom konaní, a je preto spôsobilé založiť zodpovednosť podniku v rámci jednotnej dohody.

182. Na rozdiel od toho, čo odvolateľka tvrdí, „úmysel“ alebo „pohnútky“ sa berú do úvahy a majú svoj význam. Významné sú aj vyhliadky príjemcu. Ide totiž o to, či jeho konkurenti boli upozornení na to, že jeho cieľ je odlišný od ich

85 Okrem toho ani skutočnosť, že podnik nevykoná závery stretnutia, ktoré malo protisúťažnú povahu, ho nezbaňuje zodpovednosti za jeho účasť na kartelovej dohode, pokiaľ sa verejne nedištancoval od toho, čo sa na takom stretnutí dohodlo. ...“ [*neoficiálny preklad*]

127 — Pozri vyššie bod 172 týchto návrhov.

128 — Pozri vyššie bod 170 týchto návrhov.

129 — Pozri vyššie bod 170 týchto návrhov.

184. Na inom mieste uvedeného rozsudku sa okrem toho uvádza, že ide o to, aby podnik otvorene preukázal svoj nesúhlas s protisúťažnými postupmi alebo informoval ostatných zúčastnených, že sa stretnutia zúčastňuje s „odlišným“ — to znamená, iným ako protisúťažným — cieľom.¹³⁰

3. Porušenie článku 81 ES v súvislosti so stretnutím v Anaheime

188. V mierne pozmenenom poradí sa teraz vrátim k stretnutiu v Anaheime v júni 1995 a potom sa budem venovať spoločne obom tvrdeniam o nesprávnom vyhodnotení dôkazov.

185. Vzhľadom na uvedené sa teda Súd prvého stupňa nedopustil nesprávneho posúdenia v súvislosti s testom; správne ho stanovil aj uplatnil.

a) Tvrdenia účastníkov konania

186. V súvislosti so skutočnosťami uvedenými v bodoch 248 a 249 napadnutého rozsudku, ktoré odvolateľka považuje za nesprávne a irelevantné, treba uviesť, že stratili na význame, pretože posúdenie v bodoch 246 a 247 napadnutého rozsudku stačí na zamietnutie žalobného dôvodu.

187. Na základe uvedeného navrhujem, aby sa aj tento odvolací dôvod zamietol ako nedôvodný.

189. Odvolateľka tvrdí, že Súd prvého stupňa porušil článok 81 ES, keď dospel k záveru, že stretnutie v Anaheime v júni 1995 malo protisúťažnú povahu. Stretnutie v Anaheime nemalo protisúťažnú povahu, pretože na ňom došlo k výmene len takých údajov o trhu, ktoré nemajú osobitný vzťah k firmám. Na základe premisy, že kartelová dohoda bola ukončená 4. októbra 1994, mohlo ísť nanajvýš o začiatok nového kartelu. Pokus o zistenie celkovej veľkosti trhu prostredníctvom anonymnej výmeny informácií nie je sám osebe zakázaný. Komisia v rozpore s článkom 265 napadnutého rozsudku ani nepreukázala, že tým došlo k obmedzeniu hospodárskej súťaže. Súd prvého stupňa sa preto dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď prijal záver, že stretnutie v júni 1995 bolo pokračovaním kartelovej dohody.

¹³⁰ — Rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 101, bod 330.

190. Komisia na toto tvrdenie odpovedala v tom zmysle, že odvolateľka neukončila svoju účasť na kartele stretnutím v októbri 1994 a že stretnutie v Anaheime bolo ďalším stretnutím kartelu. Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia.

259 Je však potrebné uviesť, že tento postup sa v podstate prekrýval so zaužívanou činnosťou v rámci kartelu, ktorej cieľom bolo zabezpečiť dodržiavanie prideľovaných predajných kvót a ktorá, ako vyplýva z odôvodnení č. 92 a 93 Rozhodnutia, spočívala v tom, že pred každým stretnutím poskytli účastníci kartelu svoje údaje o predaji spoločnosti Jungbunzlauer, ktorá ich zhromažďovala a rozdeľovala na stretnutiach.

b) Napadnutý rozsudok a právne posúdenie

191. V bodoch 258 až 268 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa posúdil charakter stretnutia Anaheime od 3. do 5. júna 1995. S týmto cieľom posúdil predložené skutočnosti v sérii piatich krokov. V bodoch 258 až 262 sa nachádzajú prvé dva kroky, ktoré sú predmetom tohto odvolacieho dôvodu a týkajú sa priebehu stretnutia:

260 Na druhom mieste ADM potvrdzuje opis udalostí uvedený Komisiou v odôvodnení č. 232 Rozhodnutia, podľa ktorého bol počas tohto stretnutia navrhnutý nový systém výmeny informácií o objemoch predaja. Tento systém mal umožniť určiť anonymne, to znamená tak, aby žiadny z účastníkov nepoznal údaje o ostatných účastníkoch, celkový rozsah trhu glukonátu sodného takto:

„258 Na prvom mieste je potrebné uviesť, že ADM nepopiera, ako uviedla Komisia v odôvodnení č. 232 Rozhodnutia, že počas predmetného stretnutia, na ktorom sa zúčastnili všetci účastníci kartelu, zúčastnení rokovali o objemoch predaja glukonátu sodného dosiahnutých v roku 1994. Komisia najmä uviedla bez toho, aby ADM toto tvrdenie spochybnil, že vo výpovedi k uvedenej veci ho spoločnosť Jungbunzlauer požiadala o „poskytnutie údajov o celkovom predaji glukonátu sodného uskutočnenom ADM v roku 1994“...

„Podnik A uvedie určité množstvo, predstavujúce časť jeho celkového objemu; podnik B predloží takto podniku C súhrn množstiev uvedených podnikmi A a B; podnik C pripočíta svoj celkový objem k tomuto súhrnu; podnik A k tomu nakoniec pripočíta zvyšok svojho celkového objemu a predloží tento súhrn skupine“...

...

262 Bez toho, aby bolo potrebné posúdiť, či z individuálneho hľadiska toto správanie predstavuje porušovanie pravidiel hospodárskej súťaže, je vhodné domnievať sa, že Komisia mohla oprávnene predpokladať, že išlo o nový pokus účastníkov kartelu „obnoviť poriadok na trhu“ a udržať ich protisúťažné postupy zavedené počas predchádzajúcich rokov s cieľom zabezpečiť kontrolu trhu jednotným konaním, hoci rôznymi formami a metódami. Skutočnosť, že sa účastníci kartelu pokúsili zaviesť systém „anonymnej“ výmeny informácií, ako je opísaný v bode 260 vyššie, mohla Komisia racionálne vykladať ako prirodzené pokračovanie správania sa podnikov v rámci kartelu, ktorý, ako vyplýva najmä z odôvodnenia č. 93 Rozhodnutia, bol charakteristický „vzrastajúcim vzájomným podozrievaním“, aj keď jeho cieľom bolo rozdelenie trhu. Z tohto pohľadu sa mohla Komisia oprávnene domnievať, že zavedením nového systému výmeny informácií účastníci kartelu preukázali, že „boli stále [rozhodnutí] nájsť riešenie, ktoré by im umožnilo pokračovať v protisúťažnej činnosti“ ... a „udržať svoju kontrolu trhu jednotným konaním“ ...“

192. Nasledujúci krok v posúdení („na treťom mieste“) sa týka poznámky pripisovanej spoločnosti Roquette, čo je otázka, ktorú treba preskúmať neskôr. Štvrtý krok sa týka vyhlásení členov kartelu, ktoré treba rovnako preskúmať neskôr. V bode začínajúcom slovami „na piatom mieste“ je skutočnosť, že

stretnutie sa konalo v rámci všeobecného stretnutia zástupcov priemyslu, označená za irelevantnú. Súd prvého stupňa uvádza, že táto skutočnosť nevylučuje možnosť, že dotknuté podniky využili uvedené všeobecné stretnutie, aby diskutovali o veciach týkajúcich sa kartelu.

193. Úvahy Súdu prvého stupňa v bodoch 258 až 262, ktoré tu budem skúmať, sa v zásade týkajú posúdenia skutkového stavu, ktorý sa už principiálne nesmie znovu preskúmať v odvolacom konaní.¹³¹ Súd prvého stupňa vychádzal z predpokladu, že stretnutie v Anaheime nebolo začiatkom nového kartelu, ale pokračovaním toho pôvodného. Tvrdenie odvolateľky, že kartel bol ukončený na stretnutí 4. októbra 1994 v Londýne, je podľa zistenia Súdu prvého stupňa nesprávne. Obe uvedené konštatácie sú výsledkom posúdenia skutkového stavu Súdom prvého stupňa, a preto je vylúčené, aby v tejto súvislosti Súdny dvor nahradil jeho posúdenie svojim vlastným posúdením.

194. Tvrdenie odvolateľky, že na stretnutí v júni 1995 nedošlo k protiprávnej výmene informácií, pretože cieľom pokusu o zistenie

131 — Pozri vyššie body 44 a 172 týchto návrhov.

celkovej veľkosti trhu prostredníctvom anonymnej výmeny informácií nebolo obmedzenie hospodárskej súťaže, predstavuje hraničný prípad medzi posúdením skutkového stavu a právnou otázkou.

izolovane, ale v súvislosti so zaradením a posúdením jedného z mnohých stretnutí — pokiaľ vieme posledného — účastníkov kartelu. Predmetné súvislosti sa vyznačujú tým, že neexistuje spor o tom, že kartel existoval počas niekoľkých rokov. Preto ide v tejto súvislosti o otázku zaradenia a posúdenia konania účastníkov na tomto zjavne poslednom stretnutí.

195. Pri samostatnom posúdení sa otázka, či takú výmenu informácií možno považovať za konanie v rozpore s hospodárskou súťažou, dá v zásade považovať za právnú otázku. Z toho podľa všetkého vychádza odvolateľka, ktorá poukazuje na rôzne zdroje, ktoré majú jej tvrdenie podporiť.¹³²

196. V prejednávanej veci však Súd prvého stupňa nebol postavený pred túto otázku

197. Súd prvého stupňa doposiaľ posúdil predložený skutkový stav a konštatoval, že stretnutia sa zúčastnili všetci členovia kartelu a rovnako ako na ostatných stretnutiach v minulosti diskutovali o objemoch predaja za predchádzajúci rok. Prihliadol aj na to, že bol navrhnutý a zavedený do praxe nový systém výmeny informácií o objemoch predaja. V tejto súvislosti si všimol aj to, že tento systém mal umožniť anonymné zisťovanie celkového objemu trhu s glukonátom sodným, t. j. tak, aby žiaden z členov kartelu nemohol zistiť číselné údaje ostatných členov. Neurobil však analýzu toho, či tento systém mal protisúťažnú povahu — to by bola právna otázka — ale posúdil, či Komisia oprávnene považovala konanie účastníkov kartelu na uvedenom stretnutí za pokračovanie ich predchádzajúceho konania, len v novej forme a s novými metódami. Ani tu teda nie je prípustné nové preskúmanie Súdneho dvora.

132 — Odvolateľka sa v tejto súvislosti odvoláva okrem iného na bod 42 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Geelhoed 29. júna 2006 vo veci Asnef-Equifax (rozsudok z 23. novembra 2006, C-238/05, Zb. s. I-11125), konkrétne na túto časť: „Súhrnné údaje o trhu sú v zásade zákonné pod podmienkou, že neumožňujú identifikáciu a zistenie obchodnej stratégie jednotlivého konkurenta“. Táto časť však v kontexte predmetnej veci vôbec nepodporuje výklad odvolateľky. V bodoch 41 a 42 týchto návrhov generálny advokát Geelhoed uvádza, že rozdiel medzi zákonnou a nezákonnou výmenou informácií závisí od toho, či je prostredníctvom úrovne súhrnných údajov možné zistiť stratégiu konkurentov, čo v konečnom dôsledku závisí od ich počtu. Relevantnými faktormi sú aj štruktúra relevantného trhu (oligopolistická alebo rozdrobená), ako aj frekvencia výmeny informácií. Treba poukázať aj na to, že generálny advokát Geelhoed síce formuloval toto stanovisko všeobecne, ale v kontexte úplnej inej situácie. V danej veci išlo o systém výmeny informácií medzi finančnými inštitúciami, konkrétne register informácií o platobnej schopnosti klientov.

198. V prospech tohto odvolacieho dôvodu nehovorí ani ďalšia výhrada odvolateľky, podľa ktorej Komisia nepreukázala, že anonymná výmena informácií o zisťovaní celkovej veľkosti trhu s glukonátom sodným mala obmedzujúce účinky na hospodársku súťaž.

4. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov týkajúcich sa dátumu ukončenia kartelovej dohody alebo dátumu stiahnutia sa ADM z kartelovej dohody

199. V tejto súvislosti v bode 265 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa správne poukázal na to, že podľa ustálenej judikatúry na účely uplatnenia článku 81 ods. 1 ES je zohľadnenie konkrétnych účinkov dohody zbytočné, ak je zjavné, že jej cieľom je vylúčovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže.¹³³ Ako vyplýva z uvedeného bodu 262 napadnutého rozsudku podľa posúdenia Súdu prvého stupňa bola Komisia oprávnená dospieť k záveru, že cieľom zavedenia nového systému výmeny informácií účastníkmi kartelu bolo pokračovanie v ich protisúťažných dohodách zameraných na kontrolu trhu.

201. Na tomto mieste by som chcela preskúmať ďalšie dve výhrady odvolateľky v súvislosti s nesprávnym vyhodnotením dôkazov.

200. Preto by mal byť aj tento odvolací dôvod zamietnutý.

202. O nesprávne vyhodnotenie dôkazov ide vtedy, ak bez toho, aby sa odvolávalo na nové dôkazy, sa hodnotenie existujúcich dôkazov javí ako zjavne nesprávne¹³⁴; môže k tomu dôjsť napríklad vtedy, ak je posúdenie v rozpore s logickými zákonitostami alebo ak je zmysel dôkazov úplne prekrútený¹³⁵, to znamená, ak sa určitým dôkazom prisúdil objektívne nesprávny obsah.¹³⁶

133 — Pozri rozsudky z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia, 56/64 a 58/64, Zb. s. 299, 342, a Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 51, bod 491.

134 — Rozsudok z 18. januára 2007, PKK a KNK/Rada, C-229/05 P, Zb. s. I-439, bod 37.

135 — HACKSPIEL: § 28, Rechtsmittel und Rechtsbehelfe, bod 28. In: RENGELING, MIDDEKE, GELLERMANN: c. d.

136 — Návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott 27. septembra 2006 vo veci PKK a KNK/Rada, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 134, bod 43.

a) Posúdenie dokumentov ostatných účastníkov kartelovej dohody

dôkaz o tom, že odvolateľka ukončila svoju účasť na kartelovej dohode 4. októbra 1994.

i) Tvrdenia účastníkov konania

ii) Napadnutý rozsudok a právne posúdenie

203. S poukázaním na body 248 až 250 napadnutého rozsudku odvolateľka namieta, že Súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil dôkazy tým, že neprihliadol na dokumenty ostatných účastníkov kartelovej dohody, konkrétne spoločností Roquette a Jungbunzlauer, ktoré sa v uvedených bodoch spomínajú, ako na dôkaz podporujúci tvrdenie spoločnosti ADM, že sa z kartelovej dohody stiahla už 4. októbra 1994. Spoločnosť Jungbunzlauer uviedla: „Keď Roquette 4. októbra 1994 v Londýne vyhlásil, že nebude rešpektovať žiadnu z dohôd kartelu, tieto dohody boli ukončené“. A spoločnosť Roquette vyhlásila: „Roquette vyjadrila svoj nesúhlas s pokračovaním“ a „tým bola dohoda ukončená“. Roquette a Jungbunzlauer teda uviedli rovnaký dátum ukončenia dohody ako ADM. Opačný výklad Súdu prvého stupňa nemá oporu ani v spornom rozhodnutí, ani vo vyjadrení Komisie k žalobe.

205. Body 248 až 250, ktoré odvolateľka cituje, tvoria spolu s bodom 251 už uvedený¹³⁷ štvrtý z piatich krokov odôvodnenia Súdu prvého stupňa v napadnutom rozsudku. Celá príslušná časť rozsudku znie takto:

„248 Okrem toho nevyplýva zo žiadneho dokumentu, na ktorý sa odvoláva ADM, že ostatní účastníci kartelu pochopili jeho správanie počas tohto stretnutia ako verejné dištancovanie sa od samotného obsahu kartelu.

204. Komisia namieta voči týmto tvrdeniam. Uvedený dôkaz nepreukazuje, že sa celá kartelová dohoda ukončila 4. októbra 1994. Vyplýva z neho len to, že v uvedený deň sa z kartelovej dohody stiahla spoločnosť Roquette, nie však odvolateľka. Súd prvého stupňa správne dospel k záveru, že neexistoval

249 Po prvé list, ktorý poslala Komisii spoločnosť Jungbunzlauer 21. mája 1999, neobsahuje žiadny opis správania ADM na stretnutí 4. októbra 1994 v Londýne. Uvádza sa v ňom len, že „keď Roquette 4. októbra 1994

137 — Pozri vyššie bod 192 týchto návrhov.

v Londýne vyhlásil, že nebude rešpektovať žiadnu z dohôd kartelu, tieto dohody boli ukončené’.

zrejme, že by hodnotenie dôkazov bolo zjavne nesprávne. Dôkazom sa neprisúdil objektívne nesprávny obsah.

250 Po druhé v liste, ktorý Fujisawa poslal Komisii 12. mája 1998, tento účastník neposkytol žiadny opis uvedeného stretnutia, na ktorom sa sám nezúčastnil, ako vyplýva z odôvodnenia č. 224 Rozhodnutia. Naopak v tomto liste Fujisawa uviedol, že kartel sa skončil až v roku 1995.

207. Naopak zistenie uvedené v bode 250 („Naopak v tomto liste Fujisawa uviedol, že kartel sa skončil až v roku 1995.“), spolu so zistením, že neexistuje dôkaz o predčasnom stiahnutí sa ADM z kartelu, hovoria jednoznačne v prospech posúdenia Súdu prvého stupňa.

251 Po tretie opis uvedeného stretnutia, ktorý uviedol Jungbunzlauer vo svojom liste poslanom Komisii 30. apríla 1999, tiež neobsahuje údaje o tom, že počas tohto stretnutia ADM vyhlásil, že chce vystúpiť z kartelu. Naopak Jungbunzlauer v tomto liste uviedol, že ADM žiadal prehodnotenie predajných množstiev, ale jeho žiadosti sa nevyhovelo.“

208. Vzhľadom na tieto súvislosti je úplne legitímne, že sa svedectvá, na ktoré odvolateľka odkazuje („keď Roquette 4. októbra 1994 v Londýne vyhlásil, že nebude rešpektovať žiadnu z dohôd kartelu, tieto dohody boli ukončené“, „Roquette vyjadrila svoj nesúhlas s pokračovaním“ a „tým bola dohoda ukončená“), vykladajú len ako stiahnutie sa spoločnosti Roquette, ale nie ako ukončenie kartelovej dohody.

206. V tejto časti napadnutého rozsudku teda Súd prvého stupňa vyvodil záver o pokračovaní existencie kartelu od 4. októbra 1994 do júna 1995 z troch listov účastníkov kartelu. Na rozdiel od toho, čo tvrdí odvolateľka, nie je

209. Z toho vyplýva, že Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na tento odvolací dôvod, pretože z dôvodu spravodlivého zaobchádzania nemôže nahradiť svojím posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa.

210. Vzhľadom na to, že tvrdenia ADM neobsahujú také hľadiská, ktorými by sa dalo preukázať, že Súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil sporné dôkazy, aj tento odvolací dôvod by sa mal zamietnuť ako neprípustný.

povahu. Zistenia Súdu prvého stupňa v bode 263 napadnutého rozsudku sú len jedným článkom v reťazi. Z ďalších častí jednoznačne vyplýva, že stretnutie v Anaheime malo protisúťažnú povahu.

b) Poznámka pripisovaná Roquette

i) Tvrdenia účastníkov konania

211. Odvolateľka s odvolaním sa na bod 263 napadnutého rozsudku namieta, že Súd prvého stupňa nesprávne vyhodnotil dôkazy, keď poznámku v uvedenom bode pripísal spoločnosti Roquette a následne ju považoval za jediný dôkaz o charaktere stretnutia v júni 1995. Túto (jedinú) poznámku o tom, že o témach ako „kompenzácia“, „výroba“ alebo „cena“ sa na stretnutí diskutovalo, v skutočnosti nepripravila spoločnosť Roquette, ale generálna prokuratúra Spojených štátov amerických, a to ako základ pre rozhovory so svedkami spoločnosti Roquette, nie ako poznámku na stretnutí. Pôvod informácie, ktorá je v nej obsiahnutá, je neznámy.

212. Komisia poukazuje na to, že Roquette síce nebola autorkou tejto poznámky, ale poskytla ju Komisii ako sa uvádza v bode 233 sporného rozhodnutia. Ak sa aj Súd prvého stupňa dopustil chyby v súvislosti s autorstvom tejto poznámky, je to úplne irelevantné. Poznámka je dôkazom toho, že stretnutie v júni 1995 v Anaheime malo protisúťažnú

ii) Právne posúdenie

213. Pokiaľ ide o uvedenú spornú poznámku, skutočne neexistuje žiaden dôkaz na podporu autorstva spoločnosti Roquette v bode 263 napadnutého rozsudku. Roquette pravdepodobne len poskytla túto poznámku Komisii. Vyplýva to aj z tvrdení účastníkov konania uvedených v bode 255 napadnutého rozsudku.¹³⁸

214. V konečnom dôsledku sú však táto poznámka aj jej pôvod úplne irelevantné. Štvrtý krok odôvodnenia je len jedným zo série krokov. Výsledok od neho nezávisí.

138 — Vo francúzskom znení, teda v rokovacom jazyku Súdu prvého stupňa, táto časť znie: „[l]es indications contenues dans un document obtenu auprès de Roquette“; v anglickom znení, ktoré bolo vyhlásené, „[t]he evidence contained in a document obtained from Roquette“; a napokon nemecké znenie znie: „die Angaben eines von Roquette vorgelegten Dokuments“.

215. Ako vyplýva z mojich predchádzajúcich poznámok, posúdenie Súdu prvého stupňa týkajúce sa povahy stretnutia v Anaheime postačuje nato, aby sa toto stretnutie dalo v napadnutom rozsudku charakterizovať ako „protisúťažné“. Na zistenie Komisie týkajúce sa dĺžky trvania kartelu teda poukazujú viaceré dostatočné indicie, ktorých hodnotu odvolateľka nedokázala spochybniť, konkrétne (i) vyhodnotenie stretnutia v Anaheime ako pokračovania predchádzajúceho konania v zmenenej forme a (ii) posúdenie dokumentov ostatných účastníkov kartelu. V bode 263 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa označil spornú poznámku len za „potvrdzujúcu“ tvrdenie Komisie a jej predchádzajúceho tvrdenia.

okolností, vrátane „ukončenia porušovania akonáhle zasiahne Komisia (konkrétne v prípadoch, keď realizuje kontroly)“.

218. Pri posudzovaní polahčujúcich okolností, ktorých výpočet v usmerneniach z roku 1998 nie je taxatívny¹³⁹, Komisia disponuje širokou voľnou úvahou¹⁴⁰.

216. V dôsledku toho by sa mal ôsmy, deviaty, desiaty a jedenásty odvolací dôvod zamietnuť.

1. Tvrdenia účastníkov konania

F — Nesprávne právne posúdenie pri preskúmaní polahčujúcich okolností ukončenia porušenia — nedodržanie zásady dodržiavania pravidiel, ktoré si orgán sám uložil (dvanásty odvolací dôvod uvádzaný alternatívne)

219. Odvolateľka v zásade tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil v bodoch 272 až 287 napadnutého rozsudku nesprávneho právneho posúdenia, keď Komisia umožnil, aby ignorovala ukončenie porušenia ako relevantnú polahčujúcu okolnosť. To je v rozpore so zásadou, že Komisia musí dodržiavať pravidlá, ktoré si sama uložila. Pokuta preto musí byť primerané znížená.

217. Na úvod treba pripomenúť, že podľa časti 3 usmernení z roku 1998 sa základná čiastka pokuty zníži z dôvodu polahčujúcich

139 — Skutočnosť, že výpočet nemá taxatívny charakter, možno vidieť už v samotnom znení: „Základná čiastka bude znížená tam, kde existujú polahčujúce okolnosti, ako napr.“. Pozri aj Demetriou/Gray (už citované v poznámke pod čiarou 60), s. 1453, podľa ktorého usmernenia neobsahujú záväzné dôvody pre uplatnenie polahčujúcich okolností.

140 — Pozri okrem iného Danneker/Biermann (už citované v poznámke pod čiarou 28), bod 164.

220. Komisia obhajuje zodpovedajúcu časť napadnutého rozsudku.

ďalšiemu tvrdeniu v odvolaní, že svoju účasť v karteli ukončila už na stretnutí 4. októbra 1994.¹⁴¹ Rozpor spočíva najmä v tom, že ukončenie po zásahu amerických orgánov bolo bez výhrad stanovené na 27. júna 1995¹⁴², teda deň, ktorý sa zhoduje so zistením Komisie — ktoré odvolateľka namieta — že kartelová dohoda bola ukončená v „júni 1995“.

2. Napadnutý rozsudok a právne posúdenie

221. Na úvod treba uviesť, že odvolateľka si protirečí vo svojich poznámkach k poľahčujúcim okolnostiam a vo svojich vyjadreniach týkajúcich sa dňa ukončenia kartelu, ako uvidíme aj ďalej v texte.

224. Bez ohľadu na tento rozporuplný opis skutkového stavu, ktorý odvolateľka podáva, zastávam názor, že Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia v súvislosti s otázkou zohľadnenia poľahčujúcich okolností.

222. Z bodu 270 napadnutého rozsudku vyplýva tvrdenie ADM, že podľa tretej zarážky časti 3 usmernení sa „ukončenie porušovania akonáhle zasiahne Komisia (konkrétne v prípadoch, keď realizuje kontroly)“ považuje za poľahčujúcu okolnosť. V tomto bode sa ďalej uvádza, že ADM „sa domnieva, že v predmetnej veci mu mala byť táto poľahčujúca okolnosť na prospech, keďže ukončil svoje správanie predstavujúce porušovanie po prvom zásahu amerických orgánov hospodárskej súťaže“.

225. V bodoch 272 až 287 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uvádza a odôvodňuje, že dotknutá právna úprava, stanovená v časti 3 usmernení z roku 1998, sa musí vykladať zužujúco takým spôsobom, aby nebola v rozpore s potrebným účinkom článku 81 ods. 1 ES a Komisia si teda nemôže sama uložiť povinnosť, aby samotné ukončenie porušovania po svojich prvých zásahoch považovala za poľahčujúcu okolnosť¹⁴³.

223. Odvolateľka tieto tvrdenia účastníkov konania vôbec v odvolacom konaní nena-mieta, napriek tomu, že zjavne protirečia jej

141 — Pokiaľ odvolateľka tvrdí, že jej účasť na kartelovej dohode sa skončila 4. októbra 1994 (pozri vyššie bod 163 a nasl. týchto návrhov), neuvádza nijakú súvislosť medzi týmto tvrdením a zásahom orgánov hospodárskej súťaže, ale ukončenie účasti dáva do súvislosti s nemožnosťou účastníkov kartelu dosiahnuť vzájomnú dohodu.

142 — Pozri bod 273 napadnutého rozsudku.

143 — Pozri najmä bod 279 napadnutého rozsudku.

226. V napadnutom rozsudku sa stanovuje: polahčujúcu okolnosť, pokiaľ k nemu došlo po zásahu Komisie ...
- „280 V dôsledku toho je potrebné uvedené ustanovenie vykladať v tom zmysle, že iba osobitné okolnosti prejednávaneho prípadu, v ktorom skutočne došlo k ukončeniu porušovania po prvých zásahoch Komisie, by mohli odôvodniť zohľadnenie uvedenej okolnosti ako polahčujúcej okolnosti ...
- 281 V prejednávanom prípade je potrebné pripomenúť, že predmetné porušovanie viedlo k tajnému kartelu, ktorého cieľom bolo určenie cien a rozdelenie trhov. Tento typ kartelu je výslovne zakázaný článkom 81 ods. 1 písm. a) a c) ES a predstavuje obzvlášť závažné porušovanie. Účastníci si preto museli byť vedomí protiprávneho charakteru svojho správania. Tajná povaha kartelu potvrdzuje skutočnosť, že účastníci si boli vedomí protiprávnej povahy svojho konania. Preto sa Súd prvého stupňa domnieva, že niet žiadnych pochyb o tom, že sa účastníci tohto porušovania dopustili úmyselne.
- 282 Súd prvého stupňa však už výslovne uviedol, že ukončenie úmyselného porušovania nemožno považovať za
- 283 Vzhľadom na vyššie uvedené sa Súd prvého stupňa domnieva, že v tomto prípade skutočnosť, že ADM ukončil porušovanie po prvom zásahu orgánu hospodárskej súťaže, nemôže predstavovať polahčujúcu okolnosť.
- 284 Tento záver nie je ovplyvnený skutočnosťou, že v tomto prípade ADM ukončil predmetné protisúťažné konanie po zásahu amerických orgánov a nie Komisie ... Skutočnosť, že ADM ukončil porušovanie po prvých zásahoch amerických orgánov hospodárskej súťaže nespôsobuje, že toto ukončenie bolo uváženejšie, ako keby k nemu došlo po prvých zásahoch Komisie.“
227. Zastávam názor, že toto odôvodnenie nemá právne vady a kritérium, z ktorého vychádza, je správne.
228. Analýza vychádzajúca z čisto doslovného znenia ustanovenia bodu 3 tretej zarážky

usmernení by skutočne mohla vyvolávať dojem, že vo všeobecnosti a bez výnimky je poľahčujúcou okolnosťou už samotná skutočnosť, že porušovateľ ukončí porušovanie po prvých zásahoch Komisie.¹⁴⁴

229. Takýto doslovný výklad dotknutého ustanovenia by však nebol v súlade s cieľmi práva hospodárskej súťaže Spoločenstva, medzi ktoré patrí predovšetkým ochrana pred narušením hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu.

230. Súd prvého stupňa správne uviedol, že poľahčujúca okolnosť na účely práva Spoločenstva so sebou musí niesť „zásluhu“ alebo „vlastnú iniciatívu porušovateľa“¹⁴⁵. Aj táto konštatácia je podľa mňa správna, pretože výsledné zníženie pokuty napokon predstavuje odmenu, ktorú nemožno len tak poskytnúť, ak bolo protiprávne konanie ukončené ako reakcia na zásah orgánov pre hospodársku súťaž. Okrem toho, vzhľadom na zabezpečenie žiaducej reakcie, ktorou má byť ukončenie protiprávneho konania, už samotné usmernenia z roku 1998 stanovujú dostatočný stimul, konkrétne klasifikáciu trvania porušenia po zásahu Komisie ako prítiažujúcu okolnosť.¹⁴⁶

144 — Bod 277 napadnutého rozsudku.

145 — Bod 278 napadnutého rozsudku.

146 — Pozri aj bod 278 napadnutého rozsudku.

231. V tomto zmysle je navyše logické, že podľa judikatúry Súdu prvého stupňa v iných prípadoch tajných kartelových dohôd, nie je pri ukončení po zásahu Komisie dôvod na zníženie základnej čiastky, keďže pri takýchto postupoch v rozpore s hospodárskou súťažou je ich ukončenie nevyhnutným dôsledkom zásahu Komisie.¹⁴⁷

232. Nemožno preto namietat voči názoru Súdu prvého stupňa, že pre uznanie poľahčujúcej okolnosti treba predpokladať snahu dotknutého podniku, ktorá presahuje samotné ukončenie porušovania po zásahu Komisie.¹⁴⁸ Neexistuje ani zjavný právny dôvod, na základe ktorého by sa dalo namietat proti posúdeniu skutkového stavu Súdom prvého stupňa v tejto veci, teda, že odvolateľka neprejavila nijakú podobnú iniciatívu, a preto nemôže byť zvýhodnená dotknutými poľahčujúcimi okolnosťami.

233. Z hľadiska obsahu sa navyše toto chápanie poľahčujúcich okolností na základe posúdenia konania zhoduje s judikatúrou

147 — Pozri aj ENGELSING, SCHNEIDER: Kommentierung zu Art. 23 VO 1/2003, bod 144. In: HIRSCH, MONTAG, SÄCKER: c. d. Okrem toho pozri bod 29 usmernení z roku 2006 o prítiažujúcich okolnostiach, ktorý stanovuje, že základná čiastka môže byť znížená, ak existujú prítiažujúce okolnosti, napríklad „ak podnik dokáže, že ukončil porušenie hneď po prvom zásahu Komisie. Táto okolnosť sa nepoužije v prípade dohôd alebo praktík tajnej povahy (najmä kartelov)“.

148 — Bod 285 napadnutého rozsudku.

týkajúcou sa poľahčujúcich okolností, ktorá v súvislosti so situáciami pred uplatňovaním usmernení z roku 1998, predpokladala spoluprácu počas administratívneho konania ako podmienku zníženia pokuty.¹⁴⁹

od februára 1998¹⁵², to znamená v čase, keď sa ADM podľa svojich vlastných slov¹⁵³ už pár rokov na kartelovej dohode nezúčastňovala.

234. Treba však poukázať na to, že odôvodnenie, ktoré sa tu obhajuje a ktoré porovnáva vlastné pravidlá Komisie v usmerneniach z roku 1998 s článkom 81 ods. 1 ES, ide nad rámec odôvodnenia Súdneho dvora v rozsudku Dalmine/Komisía.¹⁵⁰ V uvedenej veci — ako napríklad aj v rozsudku Súdu prvého stupňa¹⁵¹ v tej istej veci — sa jednoducho vychádza len z potreby príčinnej súvislosti s prvým zásahom Komisie.

236. V dôsledku toho sa aj tento odvolací dôvod, predložený alternatívne, musí zamietnuť ako nedôvodný.

237. Vzhľadom na to, že žiadny odvolací dôvod nebol úspešný, navrhujem, aby sa odvolanie zamietlo v celom rozsahu.

VII — Trovy konania

235. Pre úplnosť treba dodať, že aj keby sa vychádzalo len z príčinnej súvislosti s prvým zásahom Komisie, v tejto veci poľahčujúce okolnosti neexistujú. Zo skutkového stavu, ktorý zistil Súd prvého stupňa, totiž vyplýva, že Komisia zaslala žiadosti o informácie hlavným výrobcom, dovozcom, vývozcom a spotrebiteľom glukonátu sodného v Európe

238. Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku, ktorý sa uplatňuje na základe článku 118 uvedeného rokovacieho poriadku na konanie o odvolaní, účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazat odvolateľku na náhradu trov konania a odvolateľka nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazat ju na náhradu trov konania.

149 — Pozri napríklad rozsudok zo 16. novembra 2000, SCA Holding/Komisía, C-297/98 P, Zb. s. I-10101, body 36 a 37. V súvislosti so zaužívaným postupom Komisie pozri aj rozsudok z 25. januára 2007, Dalmine/Komisía, C-407/04 P, Zb. s. I-835, bod 154.

150 — Dalmine/Komisía, rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 148, body 158 až 160.

151 — Rozsudok z 8. júla 2004, Dalmine/Komisía, T-50/00, Zb. s. II-2395, body 328 až 330.

152 — Bod 5 napadnutého rozsudku.

153 — Pozri vyššie bod 164 týchto návrhov: odvolateľka tvrdí, že jej účasť na kartelovej dohode sa skončila na stretnutí 4. októbra 1994 v Londýne.

VIII — Návrh

239. Na základe uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor:

1. zamietol odvolanie;
2. zaviazal spoločnosť Archer Daniels Midland Company na náhradu trov konania.